

komunitator

ČASOPIS FMR-MEDIA • letnik 6. • št. 34 • oktober 2006

**V nedeljo bomo volili
nove župane**

**Zadložani so imeli
svojo pihalno godbo**

**Kolektor med
največjimi slovenskimi
štipenditorji**

**Zaživela državna mreža
potresnih opazovalnic**

Zanesljiva naložba.

Drži kot pribito!

Nova KBM FlexPension Plus

naložbeno življenjsko zavarovanje

s kapitalno garancijo, ki vam ob poteku zavarovalne dobe jamči tako **100 % izplačilo glavnice kot tudi 100 % izplačilo že doseženega donosa***. Storitve smo razvili v sodelovanju z Zavarovalnico Maribor. Več informacij v vseh poslovalnicah Nove KBM in na www.nkbm.si. **Enostavno donosno. Zagotavljamo!**

Dohodek iz življenjskega zavarovanja **ni obdavčen v primeru doživetja**, če sta zavarovalec in upravičenec ista oseba, in v primeru smrti zavarovane osebe. Prav tako ni treba plačati davka od prometa zavarovalnih poslov, razen v primeru odkupa zavarovanja.

* Izplačilo neto vplačane premije in izplačilo 100 % doseženega donosa na presečni dan ob poteku zavarovanja jamči vlagatelju upravljavec, DWS Investments iz skupine Deutsche Bank.

080 17 50
BREZPLAČNA TELEFONSKA ŠTEVILKA

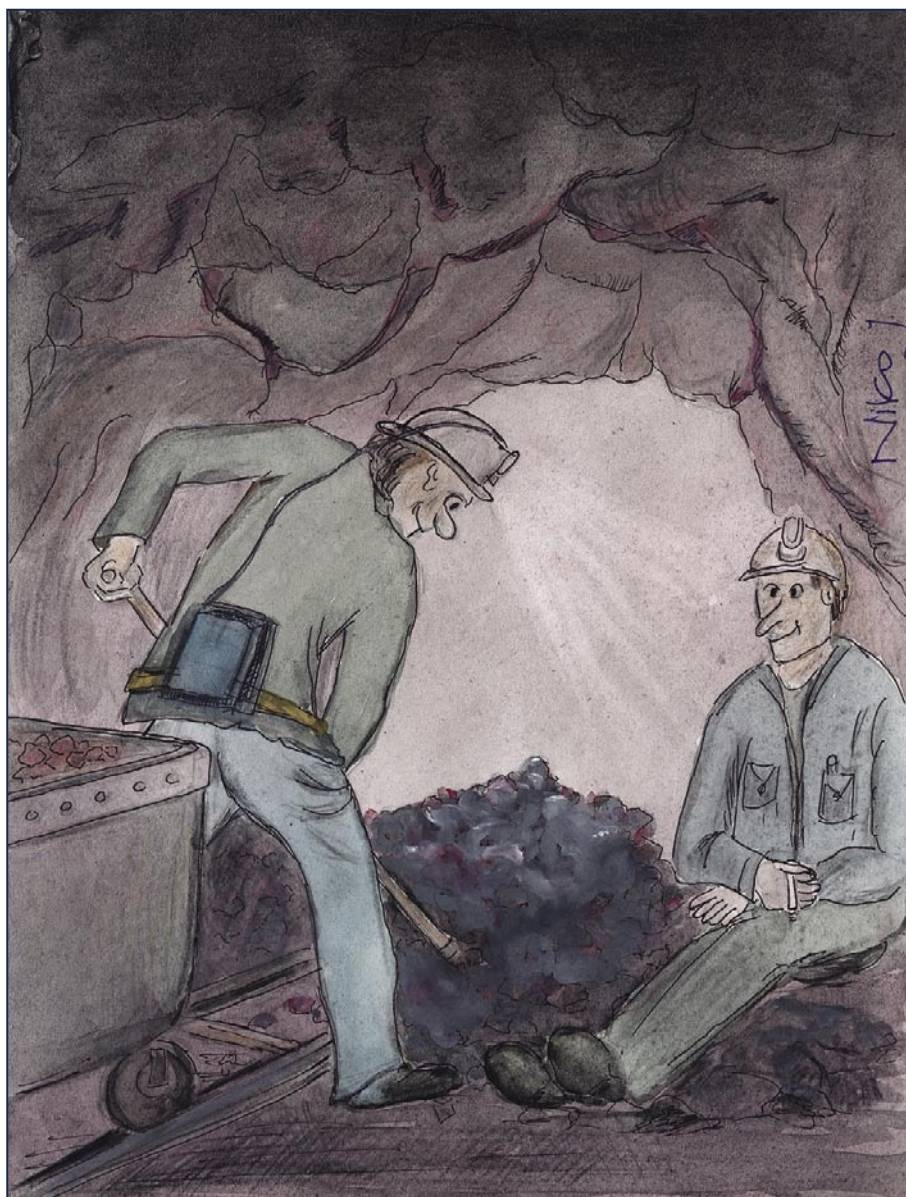
Pri nas ste vedno dobrodošli!

 Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Področje Nova Gorica
Podružnica Idrija

vsebina

- 4 lokalne volitve**
- Damjan Krapš se poslavlja, izvolili bomo novega župana
- 8 spominjanja**
- Zadložani so imeli svojo pihalno godbo
- 12 iz naših krajev**
- Nič več ne bomo počitnikovali v rudniškem domu v Ankaranu
- 13 seizmologija**
- Z odprtjem opazovalnice na Vojskem zaživela državna mreža potresnih opazovalnic
- 14 obletnica**
- 130 - letnica idrijske »stare« šole
- 17 gospodarstvo**
- Kolektorjevi razvojni projekti, sofinancirani iz evropskih sredstev
 - Omenjeni koncern med največjimi štipenditorji v Sloveniji
- 32 naši ambasadorji**
- Trebuški folkloristi vez med preteklostjo in sedanostjo
- 34 potovanja**
- Nizozemska - dežela mostov, mlinov na veter, tulipanov in cokel
- 39 saj bi bilo lahko tudi res**
- Z avtomobilom slavnih Stana in Olia po naših krajih

Zapiranje rudnika gre h koncu

“Pitstu lit sma kapal, nakapal sma si pa same kamidje!”
“Prav imaš Fele. Zdej murma pa še use nazaj zasut!”

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo, publikacije in promocija d.o.o.

Direktor: Vojko Božič

Glavna in odgovorna urednica: Polona Šemrl

Uredništvo: Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 73 745, fax: (05) 37 22 515

Sodelavci: Tina Bajt, Niko Jereb, Janez Kavčič, Jože Kenk, Damjan Krapš, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Slavica Zanin

Fotografije: Stanislav Bačar, Tina Bajt, Luka Burgar, Fototeka Mestnega muzeja Idrija, Niko Jereb, Silvi Jereb, Družinski arhiv Francke in Ivanke Rupnik, Danilo Sedej, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Polona Troha - Kleindienst, Robert Zabukovec, Primož Žgavec

Oblikovna zasnova: Creatim Ržišnik & Perc

Jezikovni pregled: Vlada Eržen

Tajnica uredništva: Zdenka Čibej

Naklada: 7200 izvodov

Naročnina: Časopis je brezplačen

Priprava in tisk: Pagis d.o.o. Idrija

Distribucija: Pošta Slovenije

Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si

Naslovnica: Globalizacija

Foto: Filip Šemrl

Sever je za župana.

Lista **1** je za dejanja.

**VOLILNA ENOTA 1
IDRIJA**

*Damjan Krapš
Franci Kovačič
Jana Kokalj
Vojko Božič
Bojan Pelhan
Lidija Kleindienst
Sine Pečelin
Ivan Grahelj
Ingrid Kermavnar
Franc Kacin
Silvester Jereb*

**VOLILNA ENOTA 2
SPODNJA IDRIJA**

*Aleksander Paglavec
Vinko Petrič
Marija Drobnič
Stojan Kokalj
Edvard Sedej*

**VOLILNA ENOTA 3
ČRNI VRH**

*Jože Rupnik
Emil Čuk
Vesna Rebec
Marjan Drmota
Robert Fortuna*

LISTA ZA OBČINO IDRIJA

BOJAN SEVER * MOKRAŠKA VAS 15 * IDRIJA

Skupaj naredimo občino Idrija učinkovitejšo, boljšo in lepšo

Povezanost med življenjem v podjetju in bivalnem okolju človeku daje moč in voljo do dela, ki se odražata tako v uspešnosti podjetja kot v sreči doma. To resnico so mi večkrat povedali tako naši delavci kot tudi naši upokoenci in poslovni partnerji. Zato je odločitev Kolektorja, da na letošnjih lokalnih volitvah spet podpre županskega kandidata Liste za občino Idrija, logična. S to odločitvijo in z izvolitvijo našega skupnega kandidata še naprej prevzamemo del odgovornosti za jutrišnje spremembe pri vodenju občine.

ŽELIMO POMAGATI PRI SPREJEMANJU DOBRIH ODLOČITEV IN NJIHOVEM UČINKOVITEM UDEJANJANJU.

Skupina Kolektor pri tem ponuja pomoč na naslednjih področjih:

- na strokovnem področju - imamo ljudi, ki bodo novemu županu stali strokovno ob strani;
- na finančnem področju - vlagali bomo v skupne projekte v občini;
- na področju pridobivanja potencialnih investitorjev pri urejanju infrastrukture ter izboljšanja storitvenih dejavnosti - poznamo ljudi, ki so to pripravljene narediti.

Cilj teh aktivnosti ter Kolektorjeve podpore pa je, da skupno ustvarimo novo podobo občine Idrija do leta 2010.

Za izpeljavo takega projekta mora mesto župana občine zasesti pravi človek. Bodoči župan mora vedeti, kako je treba tak projekt zastaviti ter ga izpeljati. To vedenje pa si človek pridobi le z izkušnjami. Spoštovani občani, vaša odločitev je, da presodite, kdo od kandidatov je sposoben sprejeti ta izziv in kdo ne more narediti nobene spremembe.

Podobno sem zapisal in takšne so bile naše zaveze pred štirimi leti. Mi smo s tem projektom in s podporo novemu županskemu kandidatu g. Bojanu Severju, pripravljene nadaljevati. Ali nam bo to uspelo, pa je seveda odvisno od vas!

Stojan Petrič

Hvala!!!

Hvala vsem mojim volilkam in volilcem za zaupanje pred štirimi leti, hvala dragim sodelavkam in sodelavcem občinske uprave in hvala svetnicam in svetnikom občinskega sveta Občine Idrija.

Vesel sem, da mandat uspešno zaključujem, da so realizirani vsi cilji, na katere smo imeli neposreden vpliv in ki smo jih občanom obljubili pred štirimi leti. Vesel sem, da so za mano stali kolegi iz Liste za občino Idrija, družba Kolektor s predsednikom g. **Stojanom Petričem** pa tudi uspešna koalicija strank in aktivna občinska uprava z zunanjimi sodelavci.

Zmogli smo veliko, saj človeka oblikuje skupnost, v kateri živi in dela, ter okolje, iz katerega izhaja. Želim povedati, da sem na to okolje zelo ponosen, da ga vedno nosim v srcu, moje delovne navade, razmišljanja in hotenja pa so, če lahko tako rečem, dala temu okolju vsaj delček tistega, kar čutim.

Ne razmišljam po letih, razmišljam v duhu kontinuitete in življenja, ki ga živimo. Res je, da so leta nekakšne prelomnice življenja, vendar pa ne morejo biti tudi prelomnice dela. Delo in realizacija ciljev zahtevata poseben način razmišljanja, zahtevata kar način življenja, kjer se delovni čas ne začne ob določeni jutranji uri in zaključuje točno ob treh popoldan, ampak mora biti vse podrejeno cilju.

Konstruktivna politika reševanja problemov mi je bila vedno bližja kot včasih brezplodna strankarska prerakanja. Vendar tudi to jemljem za razumljivo, do mere, ko ne povzroča škode okolju in ljudem.

Rad bi poudaril, da smo Občina, ki razpolaga z velikim intelektualnim potencialom, ki se med seboj tako znotraj kot tudi navzven premalo povezuje in da so uspehi največkrat odvisni tudi od takih povezav.

Če hočemo rezultate, se moramo potruditi tako v politiki kot v gospodarstvu, eni na enih, drugi na drugih projektih, se povezovati in združevati, zato ne gre ločevati gospodarstva od politike.

Idrija se mora trdno vpeti v slovenski prostor s svojim znanjem, mora zaposlovati svoje kadre v ministrstvih, na vladi, v državnem zboru, v državnih zavodih in inštitutih in tako tvoriti mrežo idrijskih intelektualcev – mogoče preko kluba, ki bi združeval vse, ki še vedno ostajajo Idrijčani po duši.

Razumeti moje poslanstvo župana je mogoče za nekatere Idrijčane nekoliko težko, ko se ob koncu tedna večkrat z družino zapeljem na obisk hčerke, vnuka in mojih trt na Kras v kraje, kjer imajo odlični teran in pršut in kjer so tekle moje počitnice v rani mladosti. To mi je nekako usojeno, lahko pa bi bilo drugače in bi delovno energijo črpal iz eksotičnih krajev, kot so Maldivi, Tenerife, iz konjičkov - lovstvo, ribištvo, planinstvo ipd., tako pa obdelujem trto, kletarim in ... dragi prijatelji ...

»spet trte so rodile, pr'jatlji, vince nam sladko, ki nam oživlja žile, srce razjasni in oko, ki utopi vse skrbi, v potrjih prsih up budi!«
Ali drugače povedano, kot piše v znanem delu Alkimist:

»Če se človek za nekaj odloči, mu vse stvarstvo stoji ob strani, da to uresniči.«

Tako uglaseno naj se nadaljuje ta moja že začeta zgodba na evropskih projektih, da bi to okolje pridobilo kar največ za lepše in bolj bogato življenje, pa naj bo to podeželje ali mesto, tako uglaseno naj se nadaljuje naslednji mandat, ki bi ga želel pokloniti svojemu dolgoletnemu sodelavcu in članu Liste za Občino Idrija gospodu **Bojanu Severju**, ker vem, da je on garant za uresničitev projektov v nedeljeni občini. ♦

Lahko pa se županski mandat preživi tudi drugače ...

SREČNO!!!

Damjan Krapš
župan občine Idrija

Po končanem županovanju se Damjan Krapš vrača na Kolektor, kjer bo skrbel za izvajanje koncernovih investicij v nove proizvodne prostore. Prva naloga, ki mu bo zaupana, bo skrb za postavitve novih proizvodnih prostorov v Industrijsko - obrtni coni Zapolje pri Logatcu. Predsednik uprave koncerna Kolektor Group Stojan Petrič ga je v navzočnosti direktorja Kolinga Branka Milharčiča že seznanil z izbrano različico projekta, ki ga bo izdelalo to podjetje fš

SPOZNAVANJE (in KONČANJE)

Ah, kol'kokrat želim si cveta,
pa če bi le bršljanov bil,
saj cvet dekleta marsikaj obeta.
A kdo bi cvet mi dal, dokler sem živ?

Ko enkrat me pospravijo na varno,
ko bom tam daleč gledal v zrak,
razmišljal bom, al' sem preudarno
prehodil z vami vsak korak.

Dokler pa misli bodo take,
življenje bo kot prazen nič,
vrline moje, vaše, vsake,
izpil jih bo še sam hudič.

Zato me misel ena le obhaja,
da smrti se odkrije vsak,
županu pa je zapisano:
"Najlepše je živeti kot mrtvak."

Damjan Krapš

VERJETNOST, DA BOSTE
NA SVOJEM VRTU NAŠLI NAFTO,
JE MAJHNA. ZELO MAJHNA.

Predstavništvo Idrija
Zastopstvo Spodnja Idrija,
Zastopstvo Cerkno
Zastopstvo Godovič

Lapajnetova 43,
Na vasi 31
Trg P. brigad 4
Godovič 7

tel: 05 372 76 00
tel. 05 372 10 90
tel. 05 372 32 56
tel: 05 374 74 60

www.triglav.si

POSKRBITE SAMI ZA SVOJO PRIHODNOST

Z obročnim naložbenim življenjskim zavarovanjem boste imeli več možnosti za uresničitev svojih želja.

Naložbeno življenjsko zavarovanje, ki združuje **življenjsko zavarovanje** in **varčevanje v investicijskih skladih**, smo prenovili, razširili kritje z novimi dodatnimi zavarovanji in obogatili ponudbo skladov.

Ob sklenitvi zavarovanja lahko k osnovnemu naložbenemu zavarovanju priključite še dodatno **zavarovanje kritičnih bolezni**. Le-to krije prvi pojav ene od 13-ih hudih bolezni, kot so srčna kap, rak, možganska kap, zamenjava srčne zaklopke, ...

V okviru dodatnega nezgodnega zavarovanja pa lahko k zavarovanju za primer smrti, trajne invalidnosti zaradi nezgode ter dnevnega nadomestila priključite tudi **nadomestilo za bolnišnični dan**, ki se vam izplača v primeru namestitve in zdravljenja v bolnišnici kot posledice nezgode.

INVESTICIJSKI SKLADI V PONUDBI

V sklopu naložbenih življenjskih zavarovanj lahko vežete sredstva na gibanje vrednosti enote premoženja (VEP) več kot dvanajstih investicijskih skladov. Izbirate lahko med skladi, ki jih upravljata Triglav DZU in Abančna DZU, ter investicijskim skladom, ki ga je skupaj s priznano mednarodno finančno institucijo razvila Zavarovalnica Triglav.

SKLAD TRIGLAV SVET G80

Pripravili smo ga skupaj z drugo največjo nemško komercialno banko - Commerzbank. Investicijski sklad TRIGLAV SVET G80 je na voljo le v ponudbi naložbenih življenjskih zavarovanj Zavarovalnice Triglav. Posebnost in prednost sklada TRIGLAV SVET G80 je **garancija**, da bo vrednost enote premoženja (VEP) v vsakem trenutku znašala vsaj 80 % najvišje VEP preteklih dvanajstih mesecev.

Za obisk svetovalca pokličite brezplačno številko 080 2864. Več informacij dobite tudi v naših poslovalnicah in na www.triglav.si, kjer lahko zavarovanje tudi sklenete. **Izberite donosnost in varnost.**

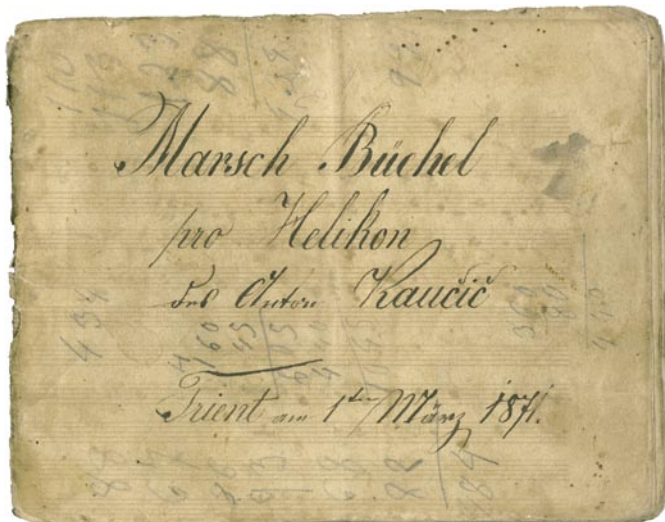
Zadloška pihalna godba

Da je Godbeno društvo rudarjev Idrija najstarejša pihalna godba v Evropi, je poznano skoraj vsakemu občanu idrijske občine. Za zadloško pihalno godbo, ki je delovala od konca devetnajstega do druge polovice prejšnjega stoletja, pa vedo le redki krajanji črnovrške planote.

Manjša zasedba »zadloške pleh muske« z zborom

Iz ohranjenega notnega črtovja »zadloške pleh muske« je bilo ugotovljeno, da je Anton Kavčič (roj. 26. 3. 1846) med služenjem vojske v Trientu leta 1871 igral v godbi 17. pešpolka helikon. Iz časa njegovega služenja vojske izhajajo tudi prepisi not za Jenkovo koračnico Naprej (13. 2. 1870), to je le deset let po njeni prvi izvedbi na Dunaju. Iz tega obdobja je tudi »Schwarzenberg marsch« - črnovrška koračnica, ki jo je avtor Kačirek skomponiral ali priredil prav za namen godbe v manjši sestavi.

Ohranjen »pihelj« za helikon Antona Kavčiča iz leta 1871

Ali je Kavčič v čem vplival na glasbeno pot Šemrlovega Jožefa iz Male Gore (roj. 15. 9. 1865), ustanovitelja zadloške godbe, verjetno ne bo nikoli mogoče ugotoviti. Iz ohranjenih notnih zapisov godbe, ki jih je prepisal Kavčič, je mogoče le z gotovostjo trditi, da je Kavčič z godbo sodeloval. Sicer pa je Šemrl Jožef že kot mladenič uspešno igral na diatonično harmoniko. Ko je odšel v vojsko, so ga najbrž zaradi glasbenega predznanja in nadarjenosti vključili v godbo staroavstrijskega pešpolka

(Infanterie – Regiment) št. 97, ki je bil tedaj stacioniran v Pulju na Hrvaškem. V letih 1889 do 1890 je igral v omenjeni godbi klarinet, istočasno pa se je naučil tudi igranja na druge inštrumente. Igranje v pihalni godbi ga je popolnoma očaralo. Ob vrnitvi domov je v domačem kraju takoj zbral somišljenike in pričeli so z vajami. Da je imel namen ustanoviti godbo, že v času služenja vojaščine, dokazujejo številni prepisi glasov za pihala in trobila. Iz prepisov izhajajo, da je poznal instrumentacijo, transpozicijo in nasploh osnove kompozicijske tehnike. Preko praške založbe Emila Štolca »Melodion« in Dunaja pa je za godbo nabavljal tudi note za nove skladbe.

Notno gradivo je Jožefu Šemrlu pošiljal znani češki skladatelj in založnik Emil Štolc

»Zadloško pleh musko« je sestavljalo od 10 do 12 glasbenikov. Po instrumentih so bili zastopani klarineti, trobente, basi in boben. Večina članov je izhajala iz dveh rodbin – Bizarjev in Bukovcev. Vaje so imeli pretežno v Mali Gori na domu kapelnika Jožefa Šemrla, v gostilni pri Bizarju in na domačiji Gregorčevih. Kot kapelnik je Jožef Šemrl vodil »zadloško pleh musko« od ustanovitve do svoje smrti v tridesetih letih prejšnjega stoletja. Po drugi svetovni vojni je godbenike ponovno zbral Janez Rupnik (Bukovski Janez). Godba je še nekaj let delovala, s smrtjo kapelnika pa je razpadla.

»Zadloška pleh muska« s klarineti, trobentami, helikoni, evfoni in tenorjem

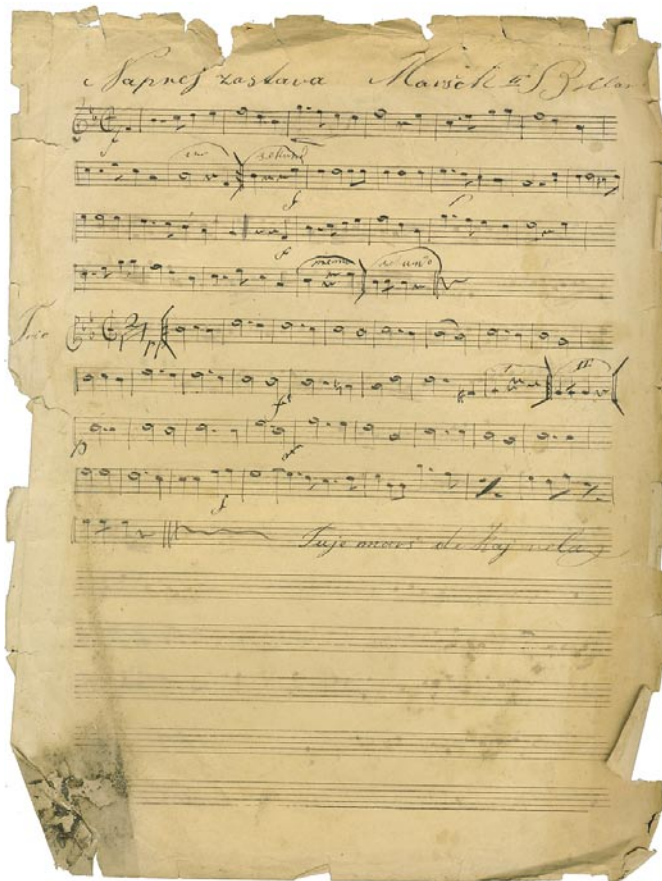

Šemrllov podpis, ki dokazuje, da je v maju leta 1889 služil vojaški rok v 97 pešpolku v Pulju

Poleg igranja na plesih, veselich (npr. Marjetna nedelja v Črnem Vrhu), ohceti je »zadložka pleh muska« igrala na cerkvenih procesijah (na veliko soboto in na praznik svetega rešnjega telesa), ob državnih praznikih (tako za časa Italije kakor tudi Jugoslavije, znana je budnica na dan prvega maja), ob koledovanju in na športnih prireditvah. Po pripovedovanju je godba z glasbo nagradila vsakega smučarja, ki je na tekmovanju v smuku pripeljal skozi cilj.

Repertoar godbe je bil raznovrsten. Med skladbami so bile tako originalne skladbe (npr. Radetzky marš) kakor tudi priredbe. Najbolj znan napev iz ene njihovih skladb se glasi: « Od Bizarja do Figarja, v Mala Gora klanc, ... ».

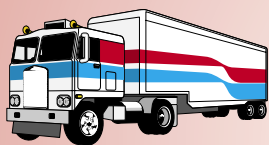
»Schwarzenberg marsch« - črnovrška koračnica se je v letošnjem letu na pobudo in s sodelovanjem dirigenta Domna Prezlja prekomponirala za pihalni orkester. Godbeno društvo rudarjev Idrija jo bo premierno izvedlo na božično-novoletnem koncertu v mesecu decembru tega leta v Črnem Vrhu. S tem bo dano priznanje zadložkim glasbenikom, ki so v prejšnjih dveh stoletjih s svojo glasbo ohranjali in budili narodno zavest. Za časa Italije je bilo njihovo delovanje ovirano, vendar nikoli zatrto. Po doslej znanih podatkih pomenijo svojevrsten fenomen, saj so pihalne

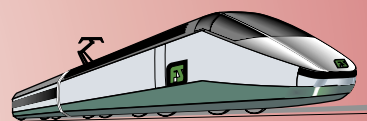
Primerak prepisa Jenkove Naprej zastava slave. Zanimiv je pripis na koncu: »To je marš, da kaj velja!«

godbe delovale le v mestnih središčih, ne pa tudi na podeželju. Zato bo treba delovanje omenjene godbe temeljito preučiti in ji dodeliti ustrezno mesto v zgodovini slovenskih pihalnih godb

Jože Kenk

WELZ
d.o.o.

organizacija transporta - carinjenje - skladiščenje - distribucija - selitve

MARIBOR

SPODNJA IDRİJA

LJUBLJANA

telefon: 05 37 25 300, faks: 05 37 76 670, e-mail: idrija@welz.si

Organiziramo transport samostojnih in kosovnih pošiljk po cesti, železnici, vodi, nudimo redne tedenske transportne povezave (uvoz, izvoz) po naslednjih državah:

ANGLIJA
AVSTRALIJA
AVSTRIJA
BELGIJA
BELORUSIJA

BOLGARIJA
BOSNA
ČEŠKA
FRANCIJA
GRČIJA

IRAN
ITALIJA
KAZAHSTAN
MALTA
MADŽARSKA

NEMČIJA
NIZOZEMSKA
POLJSKA
PORTUGALSKA
ROMUNIJA

RUSIJA
ŠPANIJA
ŠVEDSKA
TURČIJA
ZDA

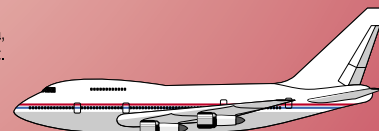
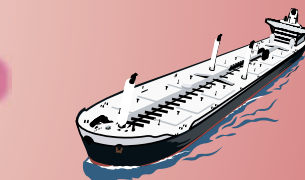
CENTRALA: WELZ Gmbh, Bachstrasse 75, A - 5023 SALZBURG

POSLOVALNICE

AVSTRIJA: Salzburg, Dunaj letališče, Krems, Beljak (Villach), Rosenbach, Nickelsdorf, Šentilj,
BOLGARIJA: Sofija, HRVAŠKA: Zagreb, POLJSKA: Varšava - letališče, Tychy, Zielona Gora, Mielec,
ROMUNIJA: Bukarešta, Bukarešta - letališče, Arad, Konstanza, RUSIJA: Moskva, St. Petersburg, Novosibirsk, SLOVAŠKA: Bratislava,
ČEŠKA: Praga, Praga - letališče, Pomezin 7 Ohri, Lanzhot, UKRAJINA: Kijev, MADŽARSKA: Budimpešta, BELORUSIJA: Minsk, Brest.

WELZ WORLD WIDE

PROFESIOALEN - IZKUŠEN - KREATIVEN

Avgust 2006

7. avgust - Zaradi slabega vremena se je festival Avgust, ki ga je letos prvič organiziralo istoimensko društvo, začel tri dni pozneje, kot je bilo načrtovano. Organizatorji so dogajanje razdelili v tri tematske tedne: Gib tujine, Art Idrija in Teden teatra. Obiskovalci so se lahko udeležili ustvarjalnih delavnic in si na prenovljenem osrednjem trgu v Idriji ogledali različne predstave.

13. avgust - Društvo podeželske mladine iz Ledin je pripravilo že 12. tradicionalno prireditve Od zrna do kruha, na kateri so si obiskovalci lahko ogledali stare običaje in znanja, povezana s kruhom.

15. avgust - Prireditve, ki jih v Spodnji Idriji pripravijo ob praznovanju velikega šmarna, so imele skupni naslov Pr'farski štrukljevc. Letošnje praznovanje so posvetili 850-letnici cerkve Marije na Skalci. Ob tej priložnosti so namenu predali novo vodno črpališče na Poklonu, s katerim bo dokončno rešen problem vodooskrbe kraja.

19. avgust - Idrijske ulice so po desetletju spet preplavili kolesarji. Tekaško smučarski klub je ob pomoči kolesarskega kluba Sloga 1902 pripravil tekmovanje za veliko nagrado Idrije v rolanju, rolanju in kolesarjenju.

19. avgust - KUD Jurko z Gor se je v letu, ko obhaja 60-letnico delovanja, občinstvu predstavilo z delom Prežihovega Voranca Samorastniki. Samorastniki so bili eden največjih letošnjih kulturnih dogodkov na področju ljubiteljske kulture v idrijski občini.

20. avgust - S spustom festivalske zastave se je zaključil XXV. festival idrijske čipke. V času festivala so organizirali 40 različnih dogodkov - od razstav

do predavanj in delavnic. Za slovo od festivala je na osrednjem trgu v Idriji blizu 30 klekljaric prikazalo klekljanje idrijske čipke.

20. avgust - Cerkljansko planinsko društvo je z domačo borčevsko organizacijo pripravilo že 31. pohod na Porezen. Ta nadomešča tradicionalni zimski pohod za vse tiste, ki ga zaradi starosti ne zmorejo več. Organizatorjem je tokrat šlo na roko tudi vreme. Po ocenah skrbnika koč se je letos na Poreznu mudilo okrog 3000 pohodnikov.

26. avgust - Vojsko je bilo prizorišče tradicionalnega pohoda po poteh prenosa ranjencev z Gorenjske in Primorske na Notranjsko. Letos so ga pripravili že 23-ič. S pohodom ohranjajo spomin na evakuacijo težkih ranjencev iz partizanskih bolnic Franja in Pavla v Loško dolino, od koder so jih potem z letali prepeljali na zdravljenje v Italijo.

September 2006

2. september - Klub cerkljanskih podjetnikov in prijatelji druženja so v sodelovanju s turističnim društvom iz Novakov pripravili 7. ženski turistični reli. Po startu v Cerknem se je 29 posadk podalo na vožnjo po cerkljanskem podeželju. V različnih spretnostih in družabnih igrah so se pomerile v Novakih. Poleg najboljših treh posadk so nagradili tudi najbolj izvirno opremljeno in oblečeno ekipo.

3. september - Z otvoritvijo arheološkega parka Divje babe v Šebreljah so Cerkljani končno uresničili željo, da bi Divje babe zaščitili kot kulturni spomenik. Arheološki park poleg paleolitskega najdišča neandertalčeve piščali ponuja še druge znamenitosti:

značilno mikroklimo, kulinarično posebnost šebreljski želodec, gotsko cerkev sv. Ivana, razširjeno območje parka pa vključuje tudi znameniti pentagram, ki ga tvorijo cerkve v neposredni bližini.

8. september - Karavana policijskih in starodobnih vozil se je na poti iz Vidma do Celovca ustavila tudi v Idriji. Pogled obiskovalcev so pritegnili predvsem starodobniki, po večini kabrioleti zavidljivih oblik in starosti z registrskimi tablicami iz devetih držav.

16. september - Medobmočno društvo invalidov Idrija - Cerkno je dobilo nove prostore v središču Idrije. Ti so v pritličju in dovolj veliki, da bodo v njih lahko pripravljali razne ustvarjalne delavnice in druženja.

17. september - Člani črnovrške lovske bratovščine so praznovali 60-letnico delovanja. Ob tej priložnosti so izdali zbornik in se odpravili v godoviški revir, kjer so pripravili krajšo slovesnost in vsakoletno Hubertovo mašo.

18. september - Idrija je po dveh desetletjih spet gostila likovne umetnike, ki so v okviru Ex-tempora Cinober upodabljali zanimivosti starega mestnega jedra. Strokovna žirija je izbrala dvajset najboljših del. Na ogled so na razstavi v galeriji Črni oriel.

22. september - Idrijski Mestni muzej - Muzej za Idrijsko in Cerkljansko je v okviru letošnjih Dnevov evropske

kulturne dediščine, ki vsak september potekajo v številnih evropskih državah, pripravil razstavo o obnovi gradu Gewerkenegg.

26. september – V Idriji se je na 2. slovenskem geološkem kongresu zbralo 200 geologov iz domovine in tujine. Prvi del kongresa je bil posvečen Idriji, njeni geološki šoli in temu, kako izkoristiti geološko znanje tudi po zaprtju rudnika.

29. september – Dr. Marko Razpet, poznavalec in ljubiteljski raziskovalec šeg, navad in narečja svojega domačega kraja, je poskrbel za knjižno izdajo slovarja cerkljanskih izrazov, v katerem je 4000 gesel. S slovarjem je luč sveta

ugledal tudi njegov domačijsko–zgodovinski ep v cerkljanščini z naslovom Deuje Babe.

29. september – V Godoviču je svoja vrata odprl Hidria Inštitut Klimate, edini tovrstni center v tem delu

Evrope. Inštitut se razprostira na 3500 kvadratnih metrih, v njem pa je 15 laboratorijev za razvoj novih izdelkov in njihovo preizkušanje. Trenutno je v njem zaposlenih 26 strokovnjakov, prihodnje leto pa se bo njihovo število povečalo na 40.

80 - letnica čipkarstva v Idriji

Ob 80. obletnici ustanovitve idrijske čipkarske šole in ob 10-letnici čipkarske zadruga je bilo 8. julija v Idriji zborovanje čipkaric iz idrijske občine, Čepovana, Hotavelj, Cerkljanskega in iz Poljanske doline. S tem zborovanjem so v Idriji zaključili vrsto proslav v letošnjem jubilejnem letu.

Namen zborovanja je bil dati priznanje idrijskim čipkaricam za razvoj te panoge umetne obrti, ki je prav v tem predelu Slovenije dosegla izredne uspehe. Pri izdelavi najrazličnejših vezenin so iskale nove motive predvsem v narodni ornamentiki. Kljub pomanjkanju kvalitetnega sukanca in drugim težavam, ki so s tem v zvezi, so letos marca idrijske čipkarice prodale svoji zadrugi preko 7 milijonov čipk, katerih jih je veliko število vzbudilo pozornost tudi na tujih trgih. Na zborovanju so čipkarice poudarile, da njihovega ročnega dela ne more nadomestiti mehanizacija, ker bi tipiziranje izdelkov v znatni meri zmanjšalo vrednost čipk.

Po zborovanju, kateremu so prisostvovali številni predstavniki oblasti, med njimi predsednik Ob. LO Idrija Lado Božič, zastopnik Turistične zveze Slovenije profesor Baš ter drugi gosti, so v popoldanskih urah priredili tradicionalno tekmovanje. Na njem je sodelovalo 237 čipkaric, med njimi 30 učenk idrijske čipkarske šole. Kandidatke so tekmoval v treh skupinah. Ocenjevalna komisija je pri dodeljevanju prvih nagrad upoštevala kakovost dela in spretnost ter nagradila Terezijo Habe, Marijo Koder, Lojziko Likar, Marijo Poljanšek in Jožico Grošelj. Razdelili so tudi 47 praktičnih daril in nagradili štiri najstarejše čipkarice. Posebno pozornost je vzbudil edini moški tekmovalac Blaž Tušar iz Poljane pri Cerknem. Potek tekmovanja je snemalo filmsko podjetje »Avala-film« in Beograda.

V teh dneh pa je bila v Idriji tudi čipkarska razstava, ki sta jo priredili čipkarska šola in zadruga. Na njej so pokazali številne vzorce in izdelke, med katerimi je bil šal, vreden 100.000 dinarjev, delo sedmih najboljših učenk-čipkaric, in čipkasta obleka.

D. P.

Slovenski jadrani, 13. julij 1956

IDRIJA

Delavska mladina v Idriji je pretekli teden uprizorila z velikim uspehom dramo proletarskega pisatelja, ki je padel med NOB Toneta Čufarja »Polom«. Ta predstava je bila v okviru številnih proslav in prireditev, ki so ta mesec v Idriji v počastitev pomembnih obletnic, ki jih letos proslavljajo Idrijčani.

Slovenski jadrani, 22. junij 1956

Nova HC na Idrijci bo med največjimi v Sloveniji

Na sestanku predstavnikov občinskih ljudskih odborov Gorica, Tolmin, Idrija in Cerkno ter skupine strokovnjakov so v petek razpravljali o tehničnih predpripravih za gradnjo hidrocentrale na Idrijci. Ustanovili so dve komisiji, ki bosta do 20. septembra ocenili vrednost zemljišč, poslopij in prometnih zvez v goratih krajih ob Idrijci do Spodnje Idrije in Cerknega, ki jih bo poplavlilo umetno jezero. To jezero bo vsebovalo 306 milijonov kubičnih metrov vode in bo zalilo področje, na katerem sedaj živi okrog 800 prebivalcev v 165 poslopih. Ker bo voda poplavlila vse kraje ležeče do 300 metrov nadmorske višine, bodo zgradili 100m visok jez. Hidrocentrala bo imela letno zmogljivost 200 milijonov kWh električne energije in bo ena največjih v Sloveniji. Pripravljalna dela se bodo verjetno začela že prihodnje pomlad, gradilo pa bo HE okrog 1.200 delavcev, večinoma domačinov.

Slovenski jadrani, 17. avgust 1956

10 LET GLASBENE ŠOLE V IDRIJI

V počastitev desetletnice uspešnega dela idrijske Glasbene šole so te dni priredili koncert, na katerem je sodelovalo okrog 100 sedanjih in bivših gojencev tega zavoda. Koncert je pokazal uspešno delo glasbenih učiteljev, ki nepretrgoma že 10 let vzgajajo idrijsko mladino v glasbi. Med njimi so direktor Jožef Klemenčič, Ivan Rijavec, Požnel in upokojeni rudar Jože Močnik, ki kljub starosti še vedno vzgaja mlade ljubitelje godbe na pihala. Koncertanti so izvajali dela Beethovna, Čajkovskega, Mozarta in drugih. Glasbeni večer je zaključil nastop rudarske sindikalne godbe na pihala pod vodstvom R. Lapajneja.

D. P.

Slovenski jadrani, 15. junij 1956

Kolektorjeva donacija krajevnim skupnostim na Idrijskem

Predsednik koncerna Kolektor Group Stojan Petrič je 21. septembra na sedežu idrijske občine podpisal pogodbo o letošnjem donatorstvu občini in vsem njenim desetim krajevnim skupnostim. Kolektorjeva pomoč v vrednosti sto tisoč evrov je že tretje leto po vrsti namenjena sofinanciranju najnujnejših naložb v posameznih krajevnih skupnostih. Donacijo bodo občina in njene krajevne skupnosti porabile po lastni presoji, vendar le za sofinanciranje naložb, s katerimi bodo izboljšale kakovost življenja v okoljih, kjer živijo tudi Kolektorjevi delavci. Predsednik koncerna Stojan Petrič je ob tem dejal, da omenjena donacija predstavlja le dobro četrtnino sredstev, ki jih Kolektor na leto namenja svojemu okolju za šolske, športne in kulturne dejavnosti. Je pa koncern ob vsem naštetem pomagal tudi drugače. V zadnjih letih je poskrbel, da se je kakovost življenja v Idriji bistveno izboljšala, marsikaj pa bo vidno šele v prihodnje. Ne gre le za izboljšanje trgovske ponudbe, temveč tudi za

ustvarjanje pogojev, ki omogočajo boljšo kakovost življenja na sploh v občinskem središču in po posameznih krajevnih skupnostih. ⬅

Dokončno slovo od počitnic v rudniškem domu v Ankaranu

Od 17. septembra je počitniški dom idrijskega Rudnika živega srebra v Ankaranu zaprt. Njegov najemnik, Andjelko Čakarun, ki je v njem uredil penzion Ojčka, ga je zaprl ob koncu poletne sezone in bo zanj do konca leta, ko mu bo potekla najemna pogodba, plačeval le še najemnino.

Medtem je nadzorni svet RŽS v zapiranju sprejel sklep o odprodaji omenjene rudniške nepremičnine, ki je vredna okrog 1,5 milijona evrov. Postopek naj bi stekel še letos, objekte, skupaj s 6000 kvadratnimi metri zemljišča, pa naj bi prodali prihodnje leto, ob koncu zapiralnih del v idrijski jami. Vrednost prodanih rudniških nepremičnin v Ankaranu bi pokrila 60 odstotkov za letos predvidene porabe, po zaprtju rudnika pa bi zadoščala za njegovo celoletno poslovanje. Kako se bodo zadeve razpletle, lahko zaenkrat samo ugibamo, vsekakor pa je ankaranska lokacija magnet za potencialne investitorje. Uprava Rudnika živega srebra v zapiranju bi rada, kot se je izrazil njen direktor, mag. Marko Cigale, »ankaransko zgodbo« čim prej

končala, saj ne bi radi, da bi bil objekt brez gospodarja, novega najemnika pa zaradi načrtovane prodaje ne mislijo več pritegniti k sodelovanju. ⬅

Zgodovina idrijskega šolstva

V Založbi Bogataj je izšla dolgo napovedovana knjiga profesorice Slavice Pavlič o idrijskem šolstvu, ki v slovenskem merilu zavzema vidno mesto. čeprav avtorica ni Idrijčanka, pa se je med nekajletnim službovanjem na tamkajšnji gimnaziji na Idrijo zelo navezala, še posebej na idrijsko šolsko tradicijo, tako da je s posebno prizadevnostjo napisala to skoraj 500 strani obsegajočo monografijo. Avtorica je pri pisanju uporabila vse razpoložljive vire, ki jih je zbirala vrsto let, ter domačo in tujo literaturo, je v uvodu njene knjige zapisal recenzent dr. Vasilij Melik, profesor Janez Kavčič pa je predstavitev označil za praznični dan za Idrijo. Izid knjige ima po njegovem prepričanju trajno vrednost, ki se bo z leti samo še povečevala, saj obravnava celotno zgodovino idrijskega šolstva, od 16. stoletja do konca druge svetovne vojne. Monografija profesorice Slavice Pavlič se uvršča med temeljna dela idrijskega zgodovinopisja. ⬅

Državna mreža potresnih opazovalnic

Pri Smodinu na Vojskem so 6. oktobra odprli posodobljeno potresno opazovalnico – stara, analogna v najvišji vasi na Primorskem deluje že od leta 1985 -, s katero so namenu predali državno mrežo potresnih opazovalnic. S tem je Urad za seizmologijo in geologijo Republike Slovenije zaključil projekt, ki ga je vlada odobrila po velikonočnem potresu v Posočju leta 1998.

Do tega leta je imela Slovenija le sedem opazovalnic, s katerimi pa niso uspeli niti natančno določiti žarišča potresa, kaj šele dovolj hitro obveščati javnost. Danes državna mreža obsega 26 opazovalnic, vključno z observatorijem na Golovcu, kjer je rezervni center za obdelavo podatkov. Z gradnjo opazovalnic so začeli leta 2001. Mreža je najgostejša na najbolj ogroženih območjih: na območju Ljubljane, v zgornjem Posočju in na območju jedrske elektrarne Krško. Opazovalnice so opremljene z najsodobnejšo opremo, kar Slovenijo uvršča v sam svetovni vrh. Naloga mreže opazovalnic ni napovedovanje potresov, saj se – tako Renato Vidrih z Urada za seizmologijo in geologijo Republike Slovenije – v naravi ničesar ne da napovedati, bodo pa z njimi lahko zelo hitro in na nekaj deset metrov natančno določili žarišče potresa ter kakšna sta bila magnituda in obseg potresa. Z zaznavanjem tudi šibkejših potresov strokovnjaki poglobljajo znanje o seizmotektoniki Slovenije, ki jim omogoča, da bodo lahko v prihodnosti izrisali boljše karte potresne nevarnosti, ki so osnova vsakega načrta prostorskega planiranja na območju s potresno dejavnostjo. Na podlagi zbranih podatkov bodo lahko zmanjšali potresno tveganje v Sloveniji. Ob močnih potresih to pomeni celo preprečitev morebitnih smrtnih žrtev.

Kot je dejal Silvo Žlebir, generalni direktor Agencije Republike Slovenije za okolje, so opazovalnico pri Smodinu na Vojskem za otvoritev mreže izbrali zato, ker predstavlja tipično potresno opazovalnico, ki mora biti na tektonsko in geološko primernem območju in zaradi tako imenovanega industrijskega šuma odmaknjena od urbanih središč. Hkrati je Vojsko vas na Primorskem, kjer je potresna ogroženost največja, opazovalnica pa ena zadnjih, ki je bila vključena v mrežo. Zaradi svojega dolgoletnega delovanja je lep primer za prikaz tako analognega kot digitalnega obdelovanja podatkov.

Da je bila predaja mreže opazovalnic svojemu namenu res velik dogodek, pove podatek, da se je na Vojskem zbrala elita s področja seizmologije. Prišli so največji strokovnjaki iz Italije, Avstrije, Hrvaške, Makedonije in celo predstavniki ameriške firme Kinematics, ki je ena najboljših izdelovalk seizmološke opreme na svetu in je opremila vse slovenske opazovalnice.

Prikaz zapisovanja tresenja tal

pš

Notranjost 21 let stare, analogne potresne opazovalnice pri Smodinu, ki jo bodo s časoma ukinitili

pš

Mag. Marko Starman z Ministrstva za okolje in prostor in prof. dr. Peter Suhadolc, podravnatelj oddelka za Zemeljske vede Univerze v Trstu in generalni sekretar Mednarodnega združenja za seizmologijo in fiziko notranjosti Zemlje (od leve proti desni), med ogledom manjšega, 7 metrov globokega jaška nove potresne opazovalnice

pš

Ob tej priložnosti je Urad za seizmologijo in geologijo Republike Slovenije izdal knjigo z naslovom Državna mreža potresnih opazovalnic, v kateri so predstavljene vse opazovalnice, njihova opremljenost, lokacije in zgodovina potresnih opazovanj doma in po svetu. ➔

Polona Šemrl

Ob 130. obletnici idrijske »stare« šole

Pedagoško glasilo Slovenski učitelj je leta 1877 (št. 19, str. 299–300) poročalo: »Za novo šolo so zbrali najlepši prostor v celem mestu, namreč blizu glavnega trga pod cerkvijo Sv. Trojice. Tri hiše so morali podreti, da dobe za novo poslopje toliko večji prostor. To je gotovo velik napredek. Saj po drugih krajih še sploh samo študirajo, treba-li zdaj v istini več omike Slovincem ali ne, nego v srednjem veku, ko je le katekizem pel za vse nauke.«

Iz bogate in razgibane zgodovine idrijskega šolstva je znano, da so se v mestu dolga leta ubadali z ureditvijo primernih šolskih prostorov, saj je število šoloobveznih otrok nenehno naraščalo. Stara zgradba na šolskem trgu (danes Trg sv. Ahacija – po domače Stari plac), v kateri je bila od 18. stoletja nastanjena idrijska triletna »glavna šola«, je postajala pretesna in neustrezna. Od sredine 19. stoletja naprej so v zvezi s perečim vprašanjem nad dvajset let potovale pisne vloge in prošnje med Idrijo, Ljubljano in Gradcem. Idrijska mestna občina, rudniška direkcija in kranjska deželna vlada so se obotavljale med adaptacijo stare stavbe in novogradnjo, vodstvo šole pa je predvsem želelo doseči normalno namestitve vseh učencev v enem poslopju.

Brezplodnega razpravljanja o potrebi in nujnosti izgradnje nove idrijske ljudske šole je bilo veliko in sčasoma kar preveč. Čeprav so vsi utemeljevali, da je nova šola nujno potrebna, pa nihče ni bil pripravljen zagotoviti dovolj denarja za njeno postavitve. V skladu s tedanjo zakonodajo bi morala za šolski prostor poskrbeti idrijska občina. Po dvajsetletnih pogajanjih, prerekanjih in iskanjih najboljših rešitev je nazadnje zadevo prevzelo Ministrstvo za poljedelstvo in rudarstvo na Dunaju, ki je od leta 1872 vršilo tudi pristojnost nad idrijskim rudnikom. Ministrstvo je odredilo, naj rudnik prevzame vse

zakonskih predpisih in zdravstvenih normativih, postavljena pa mora biti v ožjem mestnem središču. Rudniška direkcija, ki jo je v letih 1867–1883 vodil znameniti geolog Marko Vincenc Lipold, ni imela lastnega primerne zemljišča, zato je odkupila tri zasebne hiše s pripadajočimi vrtovi za skupno ceno 9.600 goldinarjev. Omenjene stare hiše št. 60–62 so porušili in že 1. julija 1874 začeli z izkopavanjem zemlje. Prvi temelj so položili 13. avgusta in do konca novembra dvignili zgradbo do nadzidka. Glavnino gradbenih del so opravili skozi leto 1875, ko so v celoti dokončali stavbno konstrukcijo, izdelali ostreže in ga prekriji s cinkovo pločevino. V letu 1876 so naredili fasado, ometali notranje in zunanje stene ter izvedli še potrebna mizarska, ključavničarska in steklarska dela. Dokončna ureditev poslopja in vseh prostorov se je zavlekla v leto 1877, ko so napeljali vodovod, sezidali terasasti zid s tremi stopničastimi dohodi in ograjo, uredili sanitarije ter prepleskali vrata, okna in hodnike. V začetku jeseni 1877 so bila vsa finalna dela zaključena in 17. septembra je bilo poslopje slovesno odprto.

Stroški gradnje so znašali 86.573 goldinarjev, oprema pa 6.778 goldinarjev. Mihael Arko je v Zgodovini Idrije (1931, str. 225) zapisal, da je bila občina pripravljena prispevati 1.000 goldinarjev, vendar jo je ministrstvo vzvišeno zavrnilo: »Če plačamo kravo, bomo imeli še za tele.« Ko so čez čas napravili zaključni obračun vseh izdatkov, od odkupa parcel in rušenja starih hiš naprej, so ugotovili, da so vsi stroški skupno dosegli vsoto 120.000 goldinarjev.

Otvoritev nove šole 17. septembra 1877 je potekala v slavnostnem razpoloženju. V Idrijo je prispelo več častnih gostov, med njimi predstavnik poljedelskega in rudarskega ministrstva, deželni predsednik Kranjske, deželni šolski inšpektor, logaški okrajni glavar, predsednik okrajnega šolskega sveta, poslanec deželnega parlamenta in drugi. Prisotni so bili najvišji uslužbenci rudniške uprave na čelu z direktorjem Lipoldom, uradniki okrajnega sodišča in

stroške šolske novogradnje, tako da je bila mestna občina v tem pogledu povsem razbremenjena. Idrijska ljudska šola je potemtakem imela status privatne ustanove s pravicami javne šole, s čimer se je strinjalo tudi Ministrstvo za uk in bogočastje.

Ministrstvo je zahtevalo, da je treba stavbo graditi po vseh

Ob koncu 19. stoletja se ja šola uradno imenovala Cesarsko - kraljeva rudniška ljudska šola v Idriji

davčnega urada ter zastopniki obeh gozdnih uprav in mestne občine. Najprej je v župnijski cerkvi sv. Barbare dekan Jožef Kogej opravil slovesno zahvalno mašo, nato pa je sledil program v šoli, kjer so kot slavnostni govorniki nastopili rudniški direktor Lipold, kranjski deželni predsednik Widmann in župan idrijske mestne občine Valentin Treven. Nazadnje

je ravnatelj šole nadučitelj Jakob Inglič poudaril pomen nove pridobitve za Idrijo ter učitelje in mladino pozval k vestnemu izobraževalnemu in vzgojnemu delu. Potem je prišla na vrsto še pogostitev s toplo hrano in pijačo v gostišču Pri Črnem orlu.

Idrija je tako dobila za tiste čase imenitno šolsko poslopje, o katerem so pisali vsi tedanji slovenski in nemški časopisi na Kranjskem. Znani učitelj Ivan Lapajne (1842–1915), doma z Vojskega, organizator učiteljskih društev, pisec učbenikov in soustvarjalec slovenskega pedagoškega tiska, je v uvodoma omenjenem Slovenskem učitelju sporočal: »Novo šolsko poslopje ima dve nadstropji z 18 prostori za dečke in deklice ločeno. Ti prostori so, pet posameznih deških razredov, ena rezervirana soba, štiri posamezni dekliški razredi, en rezerviran prostor, risalna dvorana, ena soba v prvem in ena soba v drugem nadstropju za učitelje, ena soba za muzej, ena konferenčna soba, ena telovadnica (životovališče). Pri vseh šolskih sobah so majhne čumnate za shrambo otročje obleke, dežnikov in podobno. Pri telovadnici je shramba za životovalno pripravo (telesu so pravili život, op. pisca). Šolski sluga bo imel dve sobi in gospodinjске prostore.«

Nova monumentalna zgradba, sezidana in oblikovana v historičnem novoromanskem slogu, je takrat in še dolgo pozneje spadala med največje in najlepše šolske stavbe na Slovenskem. Zaslužna zgodovinarica prof. Slavica Pavlič, dolgoletna ravnateljica Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani in avtorica najnovejše monografije Zgodovina idrijskega šolstva (Založba Bogataj, 2006), je prvotno ureditev prostorov (str. 448) opisala takole: »Od poudarjenega osrednjega stopnišča so se cepili dolgi in ozki hodniki z vhodi v učilnice enake velikosti, barve in notranje opreme. Šola je bila podobna upravnim palači. Učilnice so bile podolgovate in visoke, tudi z ozkimi in visokimi okni, z dvignjenim katedrom, črno tablo, naoljenim temnim podom, sivimi in golimi stenami, klopi pa stare in velike. Vse je razodevalo tedanje pojmovanje, da je v šoli potrebna poslušnost in da se mora učenec prilagajati učnim metodam: verbalizmu, spominskemu obnavljanju in brezpogojni ubogljivosti.«

Naziv šole se je od začetka izgradnje naprej nekajkrat spreminjal. Leta 1874 se je uradno imenovala četverorazredna ljudska šola cesarsko–kraljevega rudnika, leta 1879 Ljudska šola cesarsko–kraljevega rudnika (k.k. Werks – Volksschule) in leta 1891 Cesarsko–kraljeva rudniška ljudska šola. Ta naziv je ostal v uporabi do konca avstrijskega obdobja leta 1918. Že iz navedenih poimenovanj je razvidno, da je za šolo v celoti skrbel rudnik, medtem ko občina ni imela nikakih finančnih obveznosti. To je seveda pomenilo, da je rudniku pripadala tudi pravica nastavljeni in odstavljeni učitelje.

Velika, lepa in prostorna stavba je dolga leta ustrezala za vse šolske dejavnosti v Idriji. Že takoj na začetku so poleg obveznega pouka uvedli celo vrsto obšolskih aktivnosti: mizarstvo, rezbarstvo, cepljenje in lepljenje. V mizarstvu in rezbarstvu so poučevali dečke višjih razredov, v lepljenju pa deklice. Redna šola je v razdobju od 1877 do 1914 vidno napredovala. S šolskim letom 1875/1876 sta se deška in dekliška šola ločili, vendar sta ohranili skupno vodstvo. Ministrstvo je leta 1877 razširilo štirirazredno deško šolo v petrazredno, deklice pa so dobile peti razred leta 1893. Tako je premogla Idrija ob koncu 19. stoletja dve petrazredni ljudski šoli in je imela na Kranjskem za Ljubljano najbolje organizirano osnovno šolstvo. Z letom 1905 sta dobili deška in dekliška šola vsaka svoje ravnateljstvo. V obdobju od 1905 do 1913 so deklice dobile še šesti, sedmi in osmi razred ter bile nazadnje deležne pouka po učnem načrtu meščanskih šol. Na deški šoli je ostalo le pet razredov, saj si je Idrija leta 1901 priborila prvo slovensko realko in razširitev deške šole ni bila potrebna. Dvanajstletni dečki so po ljudski šoli prestopali v enoletno srednješolsko »preparandijo« (pripravnico) in preko nje v prvi realčni razred.

Še nekaj besed o pestrih in tudi burnih dogajanjih, ki jih je častljivo šolsko poslopje doživljalo v zadnjih devetih desetletjih.

Med prvo svetovno vojno je bila stavba izpraznjena in spremenjena v zasilno vojaško bolnišnico. Razredi so bili nastanjeni po rudniških hišah in v gradu. Pod Italijo je stavba žal služila uresničevanju raznarodovalnih načrtov fašističnih oblastnikov. Poslopje je bilo močno poškodovano ob zračnih napadih v aprilu 1945.

Od konca druge svetovne vojne naprej je v »stari šoli« gostovala cela vrsta šol, nekaj let tudi nižja gimnazija in dijaški dom. Veliko število osnovnošolskih otrok (pred leti še okrog 1000) je povzročalo precejšnjo prostorsko stisko, ki jo je razrešila šele preselitev razredov višje stopnje leta 1981 v novo šolsko stavbo ob Idriji. Ko je bil leta 1991 dograjen še drugi del stavbnega kompleksa nove osnovne šole, so se izselili tudi učenci nižje stopnje. Zgodovinsko poslopje na Mestnem trgu je dočakalo prepotrebno prenovo in bilo spremenjeno v nadvse dobrodošel večnamenski objekt. V njem so dobili prostore muzejski depoji, arhiv, pihalna godba, čipkarska šola, poklicne šole, mladinska kultura in še kdo.

Prav ob svojem 130–letnem jubileju pa opravlja starožitna šolska stavba nadvse pomembno poslanstvo: v času radikalne sanacije in prenove stoletne gimnazijske (realčne) stavbe nudi začasno zavetje rednemu srednješolskemu izobraževanju. ←

Janez Kavčič

ODPRTO:

od 12^h - 22^h

nedelje, prazniki od 12^h - 20^h
ponedeljek, torek - zaprto

- * ŽLIKROFI
- * DIVJAČINA
- * MORSKE RIBE
- * JEDI PO NAROČILU
- * VELIKA IZBIRA VRHUNSKIH VIN

**Sprejemamo tudi večje skupine
in zaključene družbe**

SISTEMI

Nudimo celovite rešitve:

- sistemov proizvodne informatike in
- sistemov za vodenje strojev, naprav in procesov za:
 - različne panoge industrije,
 - energetiko,
 - zgradbe in
 - komunalno infrastrukturo.

OPREMA

Zastopamo svetovno znane proizvajalce:

- nizkonapetostne stikalne tehnike,
- protieksplzijske opreme,
- krmilne tehnike in
- programske opreme za vodenje procesov.

IZDELKI

Lasten razvoj opreme za avtomatizacijo:

- industrijski računalniki,
- namenski proizvodi za znanega kupca.

Podjetje Synatec je eden od vodilnih slovenskih ponudnikov programske in električne opreme ter storitev za potrebe avtomatizacije in informatizacije v industriji in gospodarstvu.

KOLEKTORGROUP

www.synatec.si

SYNATEC

3 Skupina BSH Kolektor Group izbrala za dobavitelja leta 2006

- Izkazali smo se z dobavami komutatorjev za vgradnjo v pralne stroje

4 Koncern računa na evropsko sofinanciranje razvojnih projektov

- V igri so trije projekti, ki jih delno financira evropski sklad za regionalni razvoj

8 Kolektor med največjimi štipenditorji v Sloveniji

- Koncern se je lani uvrstil na drugo mesto lestvice največjih štipenditorjev pri nas

Kolektor je odprl tovarno v Bosni

Koncern Kolektor Group je v Laktaših pri Banjaluki predal namenu razširjeno proizvodnjo komutatorjev. V podjetju Kolektor Bosna sta se namreč že utečeni proizvodnji velikih komutatorjev majhnih serij pridružili še liniji za proizvodnjo komutatorjev za zaganjalnike za ameriški Remy International in druge kupce. Za prvega bodo v Laktaših izdelali okrog 2,5 milijona komutatorjev na leto oziroma po 50 tisoč na teden. Vgrajeni bodo v zaganjalnike za avtomobile, izdelane v ZDA. Idrijski koncern bo do konca leta v podjetju v Laktaših še z dvema dodatnima linijama povečal proizvodnjo še za 1,2 milijona tako imenovanih R, PP in HIRM komutatorjev. Podjetje trenutno zaposluje 100 delavcev, ki so se delovnih operacij naučili na šestmesečnem usposabljanju v Idriji, prihodnje leto pa jih bodo zaradi širitve proizvodnje zaposlili še prav toliko, tako da bodo skupaj ustvarili skoraj 10 milijonov evrov letnega prometa. Kolektor Group se je za odprtje tovarne v Bosni odločil zaradi manjših proizvodnih stroškov, industrijske tradicije na območju Banjaluke, sorazmerne bližine Idriji, dobre prometne povezanosti in prostorske stiske v svojih proizvodnih divizijah na matični lokaciji, kjer bodo na izpraznjenem prostoru v Diviziji C uredili proizvodnjo izdelkov iz duroplastov.

Ko se kupec vrne, produkt pa ne - to je kakovost!

Koncern Kolektor Group je 5. septembra na Bledu pripravil že četrty Dan dobaviteljev. Udeležilo se ga je 75 predstavnikov 43 domačih in tujih podjetij, ki z reprodukcijskim materialom in ključnimi orodji oskrbujejo koncernova podjetja. Predstavniki koncerna so za udeležence pripravili predavanja o strategiji razvoja, o inovativnih predlogih za racionalizacijo uporabljenih komponent, materialov in surovin v proizvodnji ter jih seznanili z delom logistike in zagotavljanjem kakovosti.

Rok Vodnik, izvršni direktor komercialne Skupine Kolektor, je uvodoma predstavil koncern in njegova podjetja po svetu. Kot je povedal, se soočajo z mnogimi pritiski, predvsem s konkurenco azijskega trga, z visokimi cenami bakra in naraščajočimi stroški energije. Ob tovrstnih pritiskih je težko zadržati konkurenčen položaj, zato so prisiljeni iskati nove rešitve. Pri tem je imel v mislih predvsem selitev v kraje s cenejšo delovno silo in avtomatizacijo proizvodnje. Kljub nenehnim pritiskom, s katerimi se soočajo, naj bi koncern letos ustvaril več kot 220 milijonov evrov prometa, od tega več kot 60 odstotkov na komutatorskem programu. Vodnik je poudaril, da si želijo rasti in do leta 2010 ustvariti več kot 250 milijonov evrov prometa. Polovico naj bi ustvarili s komutatorskimi, polovico pa z nekomutatorskimi programi, kot so proizvodnja izdelkov iz plastike, produkti na področju elektrotehnike in z inovacijami programa Idrium. Cilj koncerna Kolektor Group je zadržati svoj položaj na trgu, ki ga ima kot proizvajalec komutatorjev, in se uveljaviti na novih tržiščih, predvsem na Kitajskem in v Rusiji. Tu so pred kratkim odprli tudi prodajno pisarno.

“Da bi uspešno konkurirali ostalim ponudnikom na trgu, moramo biti inovativni in konkurenčni”, je dejal **Žiga Kogej, vodja konstrukcije in tehnologije v Kolektorju Pro.** »Kupcu je treba ponuditi izdelke, ki so boljši od konkurenčnih in cenovno zanimivi. Za doseg tega pa si morajo prizadevati prav vsi v proizvodni verigi in ne samo njeni posamezni deli«. Po Kogejevih besedah je komutator izdelek, ki ni imun na racionalnejšo proizvodnjo. Z novimi inovativnimi rešitvami še zdaleč nismo

naredili vsega, dodaja Kogej, ki meni, da je treba vrsto idej prenesti še v prakso. Po njegovem se le del predlaganih rešitev oziroma izboljšav tudi udejani v obstoječih produktih, večina jih pride v poštev kasneje, šele pri naslednji generaciji izdelkov. V tem pogledu so predstavniki Kolektorja Dan dobaviteljev izkoristili tudi za povabilo navzočim, da tudi sami pridejo na dan z idejami za racionalizacijo svojih proizvodov in storitev, ki so povezane s koncernom. Na ta način se bo družno lažje postavljati po robu konkurenčnim proizvajalcem in ohranjati vodilno vlogo v panogi.

Mateja Štemberger, vodja projektov v logistiki Kolektorja Pro, je predstavila omenjeni oddelek, ki so ga ustanovili na začetku lanskega leta. Njegovo poslanstvo je na učinkovit in uspešen način zagotoviti tok in skladiščenje izdelkov, storitev in informacij skozi celotno oskrbno verigo v skladu s pričakovanji kupcev ter ustvariti odločilne logistične rešitve. Prevelik obseg zaloga za podjetje pomeni nepotrebne stroške, zato si, kot pravi Štemberger, v logistiki prizadevajo, da bi zmanjšali zalogo vseh vrst materialov, predvsem surovin (bakra, prešne mase), tulkov, vseh vrst obročev, košaric in embalaže. V koncernu bi to lahko dosegli z boljšim načrtovanjem proizvodnje, uvajanjem načel vitke proizvodnje in z just-in-time proizvodnjo, dobavitelji pa z zalogo v konsignaciji in just-in-time dobavo. Slednja pomeni dobavo materiala neposredno na proizvodno linijo, zaloga v konsignaciji pa je nov trend v logistiki. O njej govorimo takrat, ko je material skladiščen v skladišču kupca, vendar je še vedno v lasti dobavitelja. V koncernu - tako Štemberger, od svojih dobaviteljev pričakuje, da bodo izbrali enega od omenjenih načinov dobave.

Za konec je **Bojan Črv, direktor zagotavljanja kakovosti v Kolektorju Pro,** zbranim predstavil zahteve Kolektorjevih kupcev. To kar kupci zahtevajo od koncerna, ta zahteva od svojih dobaviteljev. Od njih pričakuje, da bodo izpolnjevali zahteve na vseh nivojih, da bodo kakovostno, razvojno, tehnološko in logistično aktivno usmerjeno podjetje, da si bodo prizadevali doseči partnerski odnos in da bi se pri razvrščanju dobaviteljev v skupine uvrstili vsaj v skupino A, če ne višje. Kot je poudaril Črv, Kolektor Group veliko pozornost namenja standardom kakovosti, saj želijo tržni uspeh doseči z zadovoljstvom svojih kupcev. Z nenehnim izboljševanjem svojih izdelkov in storitev naj bi izpolnili ali celo preseglji kupčeva pričakovanja. Predavanjem je sledila slovesna razglasitev naj dobaviteljev za leto 2006. To sta postala Süd-west Chemie iz Ulma v Nemčiji in Galvanizacija Žlindra, d. o. o. iz Ljubljane.

Boštjan Bergoč, Galvanizacija Žlindra, d. o. o., Ljubljana

“Nagrada mi pomeni veliko vzpodbudo za naprej. Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem sodelujočim na tem projektu, ki je bil dolg kar dve leti. Ni samo naša zasluga, da smo postali najboljši Kolektorjev slovenski dobavitelj, pač pa tudi zasluga tistih, ki so nam jo podelili, zato bi nagrado rad delil z vsemi sodelujočimi na tem projektu v skupini Kolektor Group. Če sem povsem iskren, nagrade nisem pričakoval. Težko bi rekel, kaj je bilo tisto, kar je prepričalo, da smo si prislužili laskavi naslov, verjetno pa je bil to naš program, na katerem smo delali zadnji dve leti. Dnevi dobaviteljev se mi zdijo zelo dobri, koristni, tudi zaželeni. Veliko smo se naučili, predvsem s področja kakovosti.”

Jose Poch in Peter Krensel, Süd-West Chemie, Nemčija

“Nagrada, ki smo jo prejeli, je zelo pomembna za podjetje. Pomeni potrditev našega dosedanjega dela, uspešnega sodelovanja z našim kupcem, torej s skupino Kolektor, pa tudi vzpodbudo za naprej. Po tistem smo upali, da nas bodo izbrali za najboljšega tujega dobavitelja, nikakor pa tega naslova nismo pričakovali. Nismo si mislili, da smo res najboljši. Vemo, da smo sicer dobri, a da smo najboljši ... Očitno jih je prepričalo naše dobro delo v zadnjih dveh letih - imamo dobro politiko, predlagali smo nekaj izboljšav, tako za Kolektor Group kot tudi za Kaut&Bux, in deležni smo bili samo ene pritožbe. Dnevi dobaviteljev so nama zelo všeč, z veseljem se jih udeležujemo. So zelo poučni in so dobra priložnost, da se pogovorimo o morebitnih težavah. Morali bi biti vsako leto”.

Skupina BSH je Kolektor Group izbrala za dobavitelja leta 2006

Skupina Bosch Siemens Hausgeräte, ki je ena od treh največjih proizvajalk gospodinjskih aparatov na svetu, je koncern Kolektor Group izbrala za dobavitelja leta na področju dobav komutatorjev za vgradnjo v pralne stroje. Ker je bila poleg pisnega priznanja podeljena tudi praktična nagrada, je bil dobitnik pralnega stroja na željo darovalca naknadno doma izbran z žrebom.

Žreb je za dobitnico pralnega stroja izbral **Ivanko Gnezda** iz končne kontrole Divizije B. Po aplavzu sodeč je šla nagrada v prave roke. Vsi ostali, ki se prav tako trudijo pri proizvodnji komutatorjev za BSH, so prejeli tolažilne nagrade koncerna

»Ivanka, ne skrbi, pralni stroj ti lahko pripeljemo tudi na dom«, se je srečni nagrajenki ponudila **Marija Lapanje**, tajnica komercialne

Skupina BSH vsaki dve leti izmed 8.000 dobaviteljev izbere 30 najboljših. Izvršni direktor koncernove komercialne Rok Vodnik je na priložnostni prireditvi, na kateri so med 33 neposredno udeleženi v proizvodnji komutatorjev za prav take pralne stroje žrebali nagrajenca, poudaril pomen, ki ga ima nagrada za Kolektor tudi v prihodnje. Tokrat mu je bila namenjena predvsem zaradi visoke kakovosti dobavljenih izdelkov in zelo dobre podpore in hitre odzivnosti na zahteve BSH-ja. Samo letos bo Kolektor omenjenemu kupcu dobavil tri milijone komutatorjev za pralne stroje. Nagrada bo eden od močnih argumentov pri sklepanju nove pogodbe o dobavah v prihodnjih dveh letih, je še poudaril Rok Vodnik.

Razvojni projekti, sofinancirani iz evropskih sredstev

S člani tehnološkega centra TECES in drugimi partnerji (TC TECES, Domel, Iskra Avtoelektrika, Hidria Perles, Rotomatika, Univerza v Ljubljani - Fakulteta za elektrotehniko in Fakulteta za strojništvo, Univerza v Mariboru - Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko) smo v obdobju 2004-2007 uspeli pridobiti sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj za izvedbo skupnega projekta Razvoj inovacijskega okolja za računalniško vodene električne pogonske sisteme, aktuatorje in senzorje.

Pomembna naloga vseh podjetij, ki delamo na razvoju, je usposobitev in krepitev življenjskega cikla izdelka ob poenostavitvi postopkov od ideje do proizvodnje izdelka. Zato so bile investicije namenjene krepitevi vlaganj v:

- orodja za sočasni razvoj,
- opremo za hitro izdelavo prototipov,
- orodja za virtualno testiranje ter informatizacijo poslovanja.

V okviru skupnega projekta se pod okriljem TECES izvajajo trije razvojno-raziskovalni projekti, v katerih sodeluje tudi Kolektor Group:

- RR projekt »Pogonski sistemi za električne servovolane“. Nosilec je Iskra Avtoelektrika; Kolektor Group v projektu sodeluje z razvojem rotorja za BLDC motorje).
- RR projekt »Raziskovalno-razvojna podpora inovacijam na področju opto-mehatronskih vsesmernih prikazovalnikov“. Nosilec je Kolektor Group.
- RR projekt »Razvoj sesalne enote z elektronsko komutiranim motorjem (EKM) za velikoserijsko proizvodnjo“. Nosilec Domel, Kolektor Group v projektu sodeluje z razvojem elektronike za vodenje brezkrtačnih motorjev.

Vlaganja v infrastrukturo se z letošnjim letom zaključujejo, medtem ko delo na razvojnih projektih še teče. Prejeta podpora s strani nacionalnih in evropskih sredstev (črpanje sredstev še teče) je potrditev usmeritve podjetij, da so vlaganja v razvoj dolgoročno pravilna poteza za nadaljnji razvoj.

RR projekt »Pogonski sistemi za električne servovolane“

Ob odločitvi Iskra Avtoelektrike za proizvodnjo BLDC motorjev za servo krmilni sistem avtomobila smo od Iskre Avtoelektrike dobili ponudbo za strateškega partnerja pri razvoju in proizvodnji rotorjev. Tehnologija izdelave ima kar nekaj skupnih točk z izdelavo komutatorja, zato smo priložnost zgrabili z obema rokama. V procesu razvoja je bilo potrebno razviti nekaj za nas povsem novih proizvodnih procesov: od točnega pozicioniranja magnetov, lepljenja magnetov, obrizgavanje v relativno tankih plasteh itd. Pričeti je bilo treba sodelovati s povsem novimi dobavitelji materialov, kar je lahko tudi večji problem, kot se zdi na prvi pogled.

V celotni fazi razvoja smo sodelovali z razvojnim oddelkom v Iskri Avtoelektriki (IA). Ker je proizvodnja tovrstnega motorja tudi v IA novost, smo se v fazi razvoja kar nekajkrat znašli pred za vse nas povsem novimi problemi. S prizadevnostjo in strpnostjo na obeh straneh smo prišli do zadovoljivih rešitev, tako da se sedaj prav v tem času pričanja proizvodnja. Proizvodnja trenutno še zdaleč ni tako optimalna, kot je proizvodnja komutatorjev, vendar si prizadevamo čim prej prenesti vsa znanja s področja procesov proizvodnje komutatorjev tudi na proizvodnjo rotorja.

Vključitev v proizvodnjo sestavnih delov elektronsko komutiranih motorjev je za nas zelo pomembna, saj so BLDC motorji pogosto substitut DC motorjem. V zadnjem času opažamo hitro rast uporabe BLDC motorjev. Sicer trenutno proizvodnje DC motorjev ne ogrožajo, vendar so to novi proizvodi, kjer se proizvajalci še pozicionirajo, medtem ko so DC motorji zrel proizvod, kjer so proizvajalci izpostavljeni hudemu konkurenčnemu boju. Mnogo naših kupcev komutatorjev razvija BLDC pogone. Glede na pridobljeno znanje ob razvoju rotorja za IA jim nudimo sodelovanje pri proizvodnji rotorjev. Predvsem na področju črpalk za gorivo v avtomobilih, kje smo že dobili kar nekaj resnih povpraševanj. Črpalke so za nas še posebno pomembne, saj smo pomemben proizvajalec grafitnih komutatorjev, ki se danes

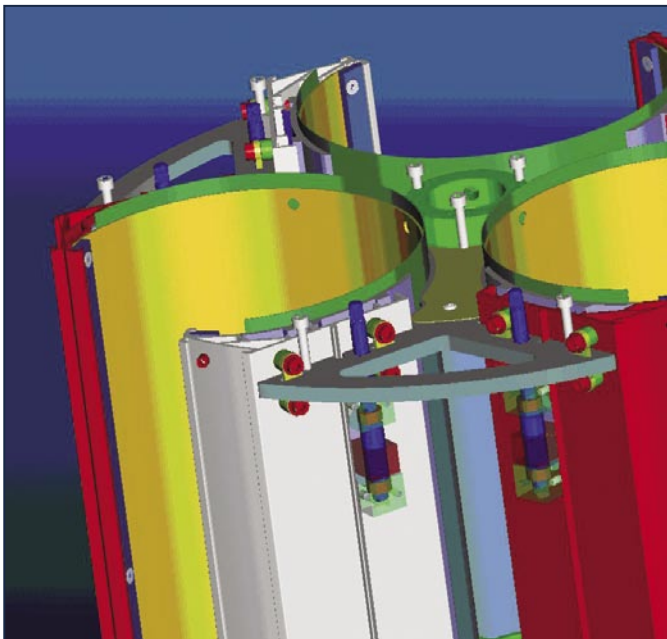
množično uporabljajo za DC motorje črpalk. Obstaja namreč možnost prodora BLDC motorja na področje črpalk, kar za nas lahko pomeni resen izpad proizvodnje, če se pravočasno ne vključimo v proizvodnjo sestavnih delov BLDC motorjev.

Ludvik Kumar

RR projekt »Raziskovalno-razvojna podpora inovacijam na področju opto-mehatronskih vsesmernih prikazovalnikov«

V letu 2006 smo svoje razvojne in tehnološke aktivnosti v okviru projekta »Raziskovalno-razvojna podpora inovacijam na področju opto-mehatronskih vsesmernih prikazovalnikov« prednostno usmerili v izboljšave razvitih prototipov vsesmernih prikazovalnikov, in sicer tako v izvedbi omni PRN (statična informacija na tiskanem plakatu) kot tudi v izvedbi omni LED (animirana informacija na LED zaslonu). Ključni cilji, ki jih pri tem želimo doseči, so naslednji:

- znižanje lastne cene obeh izvedb izdelka, torej omni PRN in omni LED (v ta namen prednostno vpeljujemo alternativne izdelovalne tehnologije in nove tehniške rešitve za posamezne podsisteme izdelkov)
- poenostavitev zamenjave tiskanega plakata v vsesmernih prikazovalnikih s statično informacijo (v ta namen prednostno razvijamo nove tehniške rešitve rotirajočega optičnega sistema: nosilni profil, potisna plošča, mehanizem, ... - glej sliko)
- zanesljivost delovanja vsesmernih prikazovalnikov z animirano informacijo ter njihova kompatibilnost s standardi (v ta namen prednostno razvijamo nove tehniške rešitve za brezdotični prenos energije v rotirajoči optični sistem in za brezžično komunikacijo ter testiranja za pridobitev CE znaka)

ProE model osnovnih elementov rotirajočega optičnega sistema v vsesmernih prikazovalnikih s statično informacijo

Trenutno ocenjujemo, da nam bo z načrtovanimi in že realiziranimi aktivnostmi uspelo doseči zastavljene cilje in da nam bodo vpeljane tehnološke izboljšave omogočile čimprejšnji in uspešen prodor vsesmernih prikazovalnikov na trg.

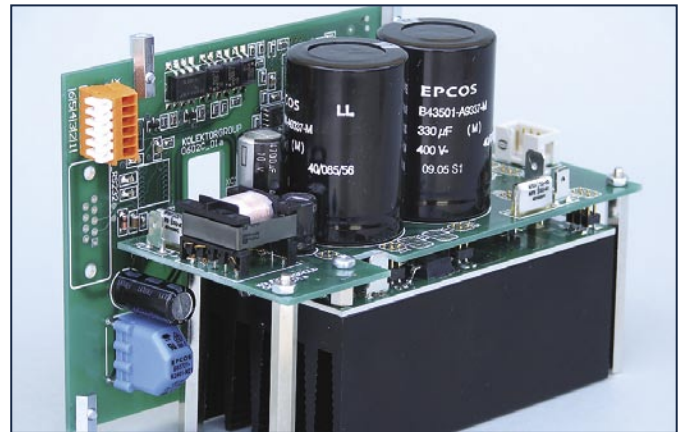
Simon Strgar

RR projekt »Razvoj sesalne enote z elektronsko komutiranim motorjem (EKM) za velikoserijsko proizvodnjo«

Podjetje Domel nas je ob pričetku razvoja nove brezkrtačne sesalne enote povabilo k sodelovanju pri razvoju podsistema za elektronsko krmiljenje. Pri tem smo se srečali z izzivi osvajanja novih znanj - od metodologij brezsenzorskega vodenja brezkrtačnih motorjev s permanentnimi magneti do uporabe novih elektronskih komponent in tehnologij - s ciljem razviti cenovno in po lastnostih ustrezen izdelek.

Elektronski modul za krmiljenje BLDC motorjev je trenutno razvit do faze prototipov. V primeru, da bodo rezultati preizkusov ugodni, bomo v naslednjih mesecih pripravili končno rešitev in pričeli z industrializacijo.

Na osnovi sodelovanja na projektu razvoja sesalne enote z elektronsko krmiljenim motorjem smo se z Domelom dogovorili za nadaljnje sodelovanje pri razvoju elektronike za preklopno reluktančno sesalno enoto.

Prototip elektronskega modula za vodenje elektronsko komutiranega BLDC motorja

Izkušnje, pridobljene na projektu, so za nas zelo pomembne, saj nam omogočajo razvoj novega programa izdelkov močnostne elektronike za vodenje motorjev. Pri tem je še posebej pomembno, da so izdelki zanimivi tako za naše obstoječe kupce kot tudi za nove poslovne partnerje, ki uporabljajo izključno brezkrtačne motorje. V tej smeri smo že navezali dodatne kontakte in pridobili nekaj novih razvojnih projektov za vodenje črpalk in ročnih orodij.

Franci Lahajnar

Novi pridobitvi podjetja Ascom

V letošnjem letu je tudi podjetje Ascom s projektom za kupca Bosch "Izgradnja linije za nov proizvodni program - drsni obroč" uspešno kandidiralo na javnem razpisu Slovenskega podjetniškega sklada "Neposredne subvencije za nakup tehnološke opreme" za mala in srednje velika podjetja. Namen razpisa je spodbujanje investicijskih vlaganj teh podjetij ter povečati rast, produktivnost ter uveljavitev na globalnem trgu s tehnološko zahtevnimi izdelki. Tako bo Slovenski podjetniški sklad za nakup stroja za brizganje plastike in ekscentrične stiskalnice s pripadajočo opremo namenil 80 mio SIT nepovratnih sredstev. V okviru dodeljenih nepovratnih sredstev je delež Evropskega sklada za regionalni razvoj 75%, delež državnega proračuna pa 25%. Stroj za brizganje plastike se že nahaja v naši proizvodnji, medtem ko bo ekscentrična stiskalnica na voljo do konca leta.

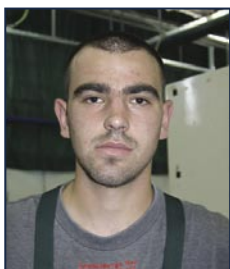
Boštjan More

Hvala za priložnost, ki ste nam jo ponudili

»Vsak, ki je v letih po vojni pripravljen vlagati v obnovo naše industrije, je dobrodošel. Spoštovani prijatelji, hvala vam. Ponudili ste nam priložnost, da delamo, da si uredimo življenje. V zahvalo za našeto se bomo potrudili, da bomo z dobrim delom vaše zaupanje utrdili. Podjetje Kolektor Bosna je odprlo svoja vrata v občini Laktaši, ki z velikimi koraki hiti sodobnim svetovnim tokovom naproti, tako da potencialnim investitorjem omogoča kar se da najbolj enostavno pridobivanje potrebnih soglasij,« je bilo uvodoma rečeno na otvoritveni slovesnosti, ki so jo razgibali s pestrim kulturno-umetniškim programom KUD Slavko Mandić, rekoč: »Smo tak narod, da ničesar ne začnemo in ne končamo brez pesmi in plesa.«

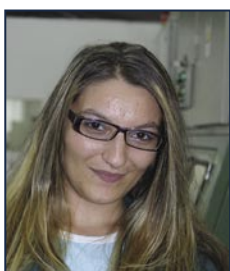
Predsednik uprave Kolektor Group Stojan Petrič je v slavnostnem nagovoru poudaril pomen na novo odprtega podjetja in izrazil prepričanje, da bo kolektiv prispeval k ugledu koncerna in upravičil njegovo zaupanje. Matjaž Koprol, svetovalec za gospodarske zadeve na slovenskem veleposlaništvu v Sarajevu, pa je Kolektorjevo naložbo v Republiki srbski označil za sestavni del pozornosti slovenskega gospodarstva tržišču, ki se v zadnjem času zelo hitro razvija. Ob tej priložnosti je izpostavil dejstvo, da gospodarski stiki med Slovenijo in BiH ter njenima entitetama odlično napredujejo, kar gre pripisati izjemno dobrim medsebojnim stikom in zaupanju, ki ga kupci v BiH kažejo do izdelkov, izdelanih v Sloveniji. »Z odprtjem Kolektorjeve tovarne v Laktaših Slovenija nadaljuje politiko investiranja v bosansko gospodarstvo, ki bo prinašalo korist vsem sodelujočim v partnerstvu. Laktaši so bogatejši za 100 novih delovnih mest, Kolektor pa za nove proizvodne zmogljivosti, ki jih potrebuje za ohranitev položaja med največjimi svetovnimi proizvajalci komutatorjev in električnih komponent,« je dejal Matjaž Koprol.

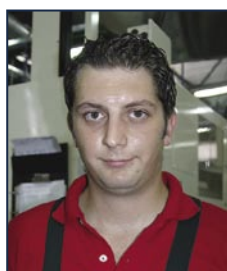
Ognjen Malinović, 21-letni rezkar iz Laktašev. »Pred zaposlitvijo v tej tovarni sem delal kot rezkar v domačem podjetju Kaldera. Ponujeno delo mi je ustrezalo, saj je podobno tistemu, ki sem ga opravljal že prej. Tudi jaz sem se usposabljal v Idriji.«

Ljubica Štrbac, 32-letna domačinka, po poklicu higieničarka. »Pred tem sem delala kot natakarka v Banjaluki. Brez predhodnega usposabljanja v Idriji so me v tovarni zaposlili oktobra lani. Na delo, ki ni težko, sem se hitro privadila. Sem zadovoljna s plačo in z vsem, kar je povezano z delom.«

Radmila Tilić, 24-letna frizerka. »Sem poročena in imam dva otoka. Pred tem nisem bila še nikjer zaposlena. Preprosto zato, ker ni bilo nikjer mogoče najti dela. Zdaj ga po štirimesečnem usposabljanju pri vas v Idriji imam. Sem zadovoljna, čeprav moram delati v dveh izmenah.«

Nikola Ačić, 23-letni Banjalučan, po poklicu elektrotehnik komunikacij, dela v podjetju kot kovinostrugar na CNC stroju. »Pred zaposlitvijo v Kolektoru Bosna sem delal pri dveh podjetjih kot raznašalec hitro pripravljene hrane. Potem, ko se bil sprejet na razpisu, sem se v prvi skupini udeležil usposabljanja v Idriji. Sem še mlad in se bom lahko še marsikaj naučil.«

Od leve proti desni so na otvoritveni slovesnosti bili (vsi v temnih oblekah in s kravatami) **Dušan Pavić**, direktor podjetja, **Valter Leban**, direktor Kolektorja Pro, **Milovan Topolović**, predsednik skupščine občine Laktaši, predsednik koncerna Kolektor Group **Stojan Petrič** in predstavnik slovenskega veleposlaništva v BiH **Matjaž Kopro**

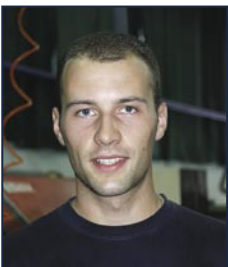

Pred otvoritveno slovesnostjo se je s kolektivom Kolektor Bosna sestal direktor Kolektorja Pro **Valter Leban** ki je s svojo ekipo tudi skrbel za uresničitev tega projekta

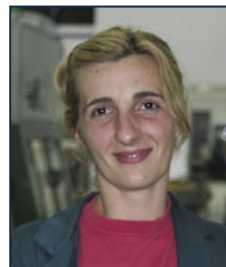

Upravna stavba podjetja Kolektor Bosna. Pogled z dvorišča oziroma prireditvenega prostora otvoritvene slovesnosti

Milovan Topolović, predsednik skupščine občine Laktaši, ki je bil letos razglašen za naj menedžerja v BiH prav na račun odpiranja njegove lokalne skupnosti tujim investitorjem in s tem pridobivanju prepotrebnih novih delovnih mest, je povedal, da so vodstvo koncerna Kolektor Group, ki se je pred letom in pol oglasilo pri njih, sprejeli z odprtimi rokami, in letos že z zadovoljstvom obeh strani uresničujejo projekt. »S stotimi novimi delovnimi mesti se torej uresničuje odlična pobuda in 'ako bog da', kakor pravimo domačini, se jim prihodnje leto pridruži še prav toliko novih. Zadovoljen sem, da hitro pozabljamo preteklost in odpiramo nove tovarne, ki nam prinašajo delo. Kar nekako mi ne gre v račun, da je v naše majhne Laktaše prišla tako velika družba, ki bo poskrbela, da bo naš izdelek šel v širni svet.«

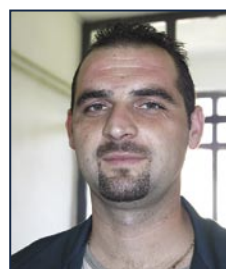
Dejan Vržina, 20-letni kovinostrugar. »Obiskoval sem srednjo tehnično šolo v Banjaluki. To je moja prva zaposlitev. Dobesedno sem jo pograbil, ko se mi je ponudila priložnost. Zadovoljen sem z delom in sem se zanj usposabljal v Idriji.«

Dragana Petrović, 28-letna kuharska tehnologinja. »Pred tem nisem bila še nikjer zaposlena. Delam v končni kontroli. Zaposlitev zame predstavlja perspektivnejšo prihodnost. Sem vsestransko zadovoljna, saj je pri nas težko najti delo in povrh še dobro plačano.«

Gospa Tomisić, 34-letna kemijska tehničarka, je bila pred tem zaposlena že v sosednjem obratu Febo, Kolektorjevega hčerinskega podjetja Feriti. »Sem ena od dveh, ki sva prišli iz Feba v Kolektor Bosna. Prej sem delala na sestavljanju navitih komponent, v novem okolju je delo bolj razgibano. V Idriji sem bila na usposabljanju tri mesece.«

Velimir Gudalo, 27-letni elektrotehnik. »Sem vzdrževalec in sem se za to delo pripravil v Idriji. Pred tem sem bil zaposlen v nekem banjaluškem podjetju. Na novo delovno mesto sem se prijavil, ker vidim priložnost napredovanja, zagotovljeno socialno varnost in dobro plačo.«

Kolektor med največjimi in najintenzivnejšimi štipenditorji v Sloveniji

Na zmagovalne stopničke lestvice največjih štipenditorjev med podjetji se je uvrstila Pošta Slovenije, na lestvici najintenzivnejših štipenditorjev (ki dajo za štipendije največ v primerjavi s stroški dela) pa se je zasedrala Splošna plovba. Obema je tesno za petami Kolektor, ki je na drugem mestu obeh lestvic.

m manager
moč ideje

- ▶ Marko Kryžanovski: Mnoge mika moj položaj
- ▶ Najštipenditorji: Pošta, Splošna plovba in Kolektor
- ▶ Višja plača za MBA? V tujini že ...
- ▶ Kupci ne padajo več na cene
- ▶ S kokainom v depresijo

Direktorji za župane.

NAJVEČJI ŠTIPENDITORJI V LETU 2005

Podjetje	Dejavnost	Štipendije (v SIT)	Število štipendistov
Pošta Slovenije, d. o. o.	poštne storitve	60.900,000	246
Kolektor Group, d. o. o.*	elektropredelovalna	51.898,826	103
Gorenje, d. d.	elektropredelovalna	42.000,000	99
Premogovnik Velenje, d. d.	rudarstvo	38.718,180	172
Acroni, d. o. o.	metalurgija	34.934,310	80
Iskra Avtoelektrika, d. d.	elektropredelovalna	32.562,246	124
Metal Ravne, d. o. o.	metalurgija	24.500,000	45
Kovinoplastika Lož, d. d.	kovinska	23.518,358	44
Nuklearna elektrarna Krško, d. o. o.	elektrogospodarstvo	23.509,050	23
Krika, d. d.	farmacija	23.500,000	51
Elektro Maribor, d. d.	elektrogospodarstvo	21.585,218	21
Vegrad, d. d.	gradbeništvo	19.204,871	40
Talum, d. d.	kovinska	18.115,697	29
Telekom Slovenije, d. d.	telekomunikacije	17.086,911	25
Dravske elektrarne Maribor, d. o. o.	elektrogospodarstvo	16.968,403	22
Iskraemeco, d. d.	elektropredelovalna	16.531,161	26
Elektro Ljubljana, d. d.	elektrogospodarstvo	16.116,556	22
Trimo, d. d.	gradbeni material	12.072,976	25
Štore Steel, d. o. o.	metalurgija	10.495,776	25
Merkur, d. d.	trgovina	10.000,000	17
Impol, d. d.	kovinska	9.022,419	12
Primorje, d. d.	gradbeništvo	8.337,000	13
S&T Hermes Plus, d. d.	informacijska tehnologija	7.200,000	15
Splošna plovba, d. o. o.	promet	6.808,000	13
Holding slovenske železnice, d. o. o.	promet	6.094,506	14
Istrabenz Turizem, d. d.	turizem	5.935,416	22
Poslovni sistem Mercator, d. d.	trgovina	4.835,030	14
Javor Pivka, d. d.	lesna	4.199,948	13
Pivovarna Union, d. d.	živilska	4.109,966	13
Elektro Gorenjska, d. d.	elektrogospodarstvo	3.200,000	11
Sava, d. d.**	turizem	2.042,206	6
Mura, d. d.	tekstilna	1.376,184	3
Sava Tires, d. o. o.	gumarstvo	700,000	2
Adria Airways, d. d.	promet	540,000	1
Radeče papir, d. d.	papirna	320,000	2

NAJBOLJ INTENZIVNI ŠTIPENDITORJI V LETU 2005

Podjetja z največjimi sredstvi za štipendiranje v primerjavi s stroški dela

Podjetje	Delež štipendij v stroških dela (v %)
Splošna plovba, d. o. o.	1.174
Kolektor Group, d. o. o.*	1.136
Dravske elektrarne Maribor, d. o. o.	0.765
Istrabenz Turizem, d. d.	0.667
Vegrad, d. d.	0.551
Azoni, d. o. o.	0.548
Metal Ravne, d. o. o.	0.520
Trimo, d. d.	0.478
Iskra Avtoelektrika, d. d.	0.459
Kovinoplastika Lož, d. d.	0.456
Štore Steel, d. o. o.	0.446
Elektro Maribor, d. d.	0.421
Nuklearna elektrarna Krško, d. o. o.	0.407
Talum, d. d.	0.335
Elektro Ljubljana, d. d.	0.276
Premogovnik Velenje, d. d.	0.272
S&T Hermes Plus, d. d.	0.254
Pošta Slovenije, d. o. o.	0.208
Iskraemeco, d. d.	0.201
Impol, d. d.	0.194
Gorenje, d. d.	0.179
Elektro Gorenjska, d. d.	0.163
Javor Pivka, d. d.	0.160
Pivovarna Union, d. d.	0.118
Telekom Slovenije, d. d.	0.110
Primorje, d. d.	0.107
Merkur, d. d.	0.091
Krika, d. d.	0.082
Sava, d. d.**	0.041
Radeče papir, d. d.	0.028
Holding slovenske železnice, d. o. o.	0.016
Mura, d. d.	0.015
Poslovni sistem Mercator, d. d.	0.013
Sava Tires, d. o. o.	0.009
Adria Airways, d. d.	0.008

Revija Manger je v septembrski številki objavila rezultate ankete o štipendiranju. Omenjeno anketo so poslali na 123 elektronskih naslovov največjih slovenskih podjetij. Odgovore so prejeli od 77, z aktivno štipendijsko politiko pa se lahko pohvali le slaba polovica vprašanih. Anketa je pokazala, da v Kolektorju štipendiranje jemljejo zelo odgovorno. Na lestvici največjih štipenditorjev za lansko leto se je namreč družba uvrstila na drugo mesto. Ker absolutni znesek, namenjen za štipendije, ne razkriva, kolikšen denarni zalogaj dejansko pomeni ta znesek za podjetje, so ga zato primerjali s stroški dela. Na podlagi tega so podjetja uvrstili še na lestvico najintenzivnejših štipenditorjev. Tudi na tej se je Kolektor zavihtel pod sam vrh, na drugo mesto. Lani je družba za štipendije namenila skoraj 52 milijonov tolarjev oziroma 1,1 odstotek stroškov dela. Revija Manager je še zanimalo, kakšna je povprečna višina štipendij v podjetjih. Zakon namreč določa samo minimalno višino kadrovske štipendije. Ta za dijake ne sme biti nižja od 20 odstotkov, za študente pa ne nižja od 30 odstotkov zjamčene plače, določene z zakonom ter znižane za davek in prispevke. Kolektorjevi štipendisti so lani v povprečju na mesec prejeli 42 tisočakov. Kot pravijo v družbi, se je štipendiranje do zdaj izkazalo kot najučinkovitejša oblika iskanja mlade delovne sile, zato ga bodo ohranili še naprej.

* Povzeto po reviji Manager št. 9, september 2006

Največji slovenski koncerni

Finance

TOP

101

Če bi pripravljavci razpolagali z vsemi podatki, ki so jih za pripravo lestvice največjih in najdonošnejših potrebovali, potem bi se koncern Kolektor Group uvrstil še za nekaj mest višje.

MERCATOR HOČE LETOS SPET NA VRH

NAČRTI 50 NAJVEČJIH SLOVENSkih POSLOVNIH SKUPIN V LETU 2006

Uvrstitev	Ime skupine	Čisti prihodi od prodaje		Čisti dobiček skupine		Sredstva		Število zaposlenih v skupini*	
		v mrd SIT	Rast glede na 2005 (v %)	v mrd SIT	Rast glede na 2005 (v %)	v mrd SIT	Rast glede na 2005 (v %)		Rast glede na 2005 (v %)
1.	Mercator**	465,4	11	6,1	10	388,2	5	16.444	9
2.	Petrol	431,4	3	7,0	-16	216,2	6	2.788	4
3.	Gorenje	244,0	0	5,3	3	195,0	0	10.568	1
4.	Merkur	221,5	18	3,6	1	166,2	9	3.975	17
5.	HSE	173,4	9	9,8	-33	352,8	-1	4.862	-2
6.	Istrabenz	172,2	24	3,7	19	240,6	4	4.821	-5
7.	Autocommerce	138,9	11	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.
8.	Tuš	138,0	12	3,0	-17	116,8	48	4.015	20
9.	SIJ - Slovenska industrija jekla	111,3	-2	4,7	-50	n. p.	n. p.	3.211	2
10.	Impol	103,0	24	1,4	156	77,8	13	1.800	0
11.	Cimos	87,3	11	3,6	8	116,9	8	6.800	69
12.	Droga Kolinska	81,2	45	2,8	n. p.	97,3	0	3.468	-7
13.	Primorje	77,0	4	1,2	56	66,0	3	3.150	-1
14.	KD Holding	72,0	10	4,9	306	181,9	7	1.792	2
15.	Pivovarna Laško	69,0	8	5,0	10	n. p.	n. p.	1.913	-7
16.	Hellas	60,3	10	3,2	1	57,3	11	1.841	1
17.	Viator & Vektor	58,4	22	1,5	210	58,8	26	2.412	1
18.	Unior kovaška ind.	55,0	9	5,0	45	72,0	8	3.600	11
19.	Hit	52,8	-5	3,6	-49	80,3	16	2.270	3
20.	Intereuropa	52,6	6	2,0	-12	66,2	4	2.073	-2
21.	Pošta Slovenije	52,6	5	2,4	-35	70,3	9	6.664	3
22.	Koncern Kolektor group	52,0	24	3,1	48	32,0	9	2.266	32
23.	Avto Tehna	45,0	9	0,7	10	20,4	-12	485	-7
24.	Iskra Avtoelektrika	43,2	9	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.
25.	Hidria	42,7	6	0,2	-83	n. p.	n. p.	2.380	2
26.	Kompas	41,0	3	0,4	34	7,0	-21	450	-1
27.	Ljubljanske mlekarnice	37,9	4	0,0	n. p.	29,6	-2	890	-10
28.	Sava	37,1	-37	7,0	-24	160,0	3	2.582	-16
29.	Javni Holding	36,3	1	-2,1	n. p.	134,9	-1	2.365	0
30.	Perutina Ptaj	35,8	-7	0,4	-64	47,4	1	2.307	3
31.	Trimo	35,2	10	1,5	21	23,7	15	970	13
32.	Alpos	32,8	21	0,4	87	40,3	-13	1.314	6
33.	Vegrad	32,7	12	0,2	162	32,9	0	1.453	7
34.	BSH Hišni aparati	31,2	-1	4,1	19	20,0	17	615	1
35.	Lesnina	30,2	4	2,5	3	24,1	8	639	3
36.	Žito	29,4	5	1,0	331	28,8	3	1.992	-4
37.	Premogovnik Velenje	28,8	-2	-1,4	n. p.	44,8	0	3.056	-4
38.	Elan	28,7	15	0,3	-63	27,4	4	1.310	11
39.	Iskra	26,3	8	0,9	1085	32,7	-5	2.124	-8
40.	Hypo Leasing	25,5	-21	4,6	-10	372,7	19	150	14
41.	Finance Zupanc	23,8	14	0,7	10	20,0	10	400	-1
42.	Kovinoplastika Lož	23,5	10	1,1	10	24,5	5	1.499	0
43.	Novoline	22,1	16	0,4	248	6,5	8	530	-3
44.	Splošna plovba	22,1	-21	1,9	-72	30,2	-6	505	7
45.	Luka Koper	21,6	5	3,8	-22	84,2	6	977	3
46.	Salonit Anhovo	21,4	7	2,7	2	45,0	7	797	0
47.	S & T Hermes Plus	21,2	10	0,5	19	10,3	-8	490	4
48.	Kras	20,3	8	0,3	138	12,3	5	580	0
49.	PS MLM	19,2	22	0,2	1047	15,6	8	1.084	-1
50.	Nafta Lendava	18,4	20	n. p.	n. p.	9,6	-2	519	1

Vsi podatki družb, listni preizkušeni, op.: *povprečno število ali stanje na zadnji dan leta; **načrt za leto je po MSRP; larsko poslovanje pa po SRS, zato razen zaposlenih in prihodkov nista neposredno primerljiva; n. p. - podatek ni na voljo, ni izračunljiv oziroma izračun vsebinsko ni smiselno.

Restavracija Kolektor z vrhunsko ponudbo

18. septembra ob 9.30 smo po natanko 81 dneh ponovno pričeli z delovanjem v prostorih prenovljene Restavracije Kolektor. Odprtja novih prostorov so bili poleg kolektiva Nebesa d.o.o. zagotovo najbolj veseli naši vsakodnevni uporabniki, ki so brez vsakršnih večjih pripomb obiskovali šotor, kjer smo zagotavljali malico med prenovo. Prav njim bi se radi na tem mestu najprej zahvalili, saj je bil obisk kljub okrnjeni ponudbi in izrednim pogojem nepričakovano velik.

Otvoritvenih slovesnosti nismo imeli, pač pa smo se odločili, da prvi dan brezplačno pogostimo vse naše dnevne uporabnike. Malo za "likof" malo pa tudi za zahvalo za vso strpnost, ki so jo naši gostje pokazali v času prenove. In kot se za "likof" v Idriji spodobi, smo za prvi dan pripravili žlikrofe s pečenko. Skuhali in razdelili smo jih 140 kg in tudi v nočni izmeni je bila restavracija oblegana kot še nikoli doslej.

Z mesecem novembrom vam bomo ponudili dva nova sendviča. Za tiste, ki vam namazi in raznovrstna zelenjava v sendviču ne ustrezajo, pripravljamo "TA MASTN" sendvič, sestavljala pa ga bo ... no, vsega vam pa res ne moremo izdati. Družbo pa mu bo delal "TA SIROV". Na podrobnosti pa še malo počakajte.

Kot novost smo z oktobrom uvedli dnevno juho, ki jo v sklopu celega menija postrežemo za 120 SIT (0,50 EUR) doplačila, samostojno pa je na voljo za 250 SIT (1,04 EUR). Seveda pa jo lahko brez kakršnih koli doplačil in komplikacij vzamete namesto sladice ali solate v meniju.

Še ena novost, ki smo jo obljubljali pred prenovo, je tudi sobotna topla malica. Prvič smo jo postregli v soboto, 7. 10. 2006, in tako bo odslej vsako soboto. Sobotno malico je potrebno prednaročiti vsak dan pri blagajni, ali pa v soboto na interno številko 320 od 7.00 do 8.00 ure zjutraj. Le tistim, ki se bodo prednaročili, bomo lahko malico 100 % zagotovili.

Kot ste verjetno sami opazili, se je število naših sodelavcev z novimi prostori povečalo. Tako je že sredi avgusta k nam iz Planine pri Ajdovščini prišla Suzana, na začetku oktobra pa iz Gor nad Idrijo Silva in iz Spodnje Idrije Klavdij. Klavdij Pirih je z 2. 10. tudi prevzel nalogo prve kuharice v Restavraciji Kolektor. Glede na njegove pretekle delovne izkušnje (Kendov dvorec, Restavracija Cubo Ljubljana, Jamski dvorec Postojna in še bi lahko naštevali), bo za lačne dobro poskrbljeno, naša ponudba pa se bo popestrila še v druge smeri.

Novosti pa kar ni in jih noče biti konec. Z dnem otvoritve je na svetovnem spletu zaživela tudi nebeška spletna stran. Najdete

Čprav so delavci nestrpno čakali na otvoritev, so vseeno počakali na predsednika koncerna Stojana Petriča, da si jo je prvi ogledal

Kot so bili gostje že doslej navajeni, je v Restavraciji Kolektor mogoče dnevno izbirati med tremi meniji, od teh se je potrebno na drugega in tretjega prednaročiti. Dolge vrste, ki nastajajo pred izdajno linijo in so bile posledica samopostrežbe solat iz solatnega bifeja, so z novimi prostori dokaj uspešno sanirane, saj smo na prihod, pravokotno na izdajno linijo, namestili dva solatna bifeja, kjer so naenkrat postavljene podvojene količine solat in tako si lahko naenkrat solato jemlje do šest oseb. Nekoliko daljša vrsta se pojavi edino še pri popoldanski izmeni, vendar pa bomo tudi to težavo poizkusili rešiti do konca oktobra.

V bifeju so še vedno na voljo sendviči ter hladni in topli napitki. Nekatere je mogoče presenetila nekoliko višja cena kave in ostalih toplih napitkov, kar pa opravičujemo s tem, da strežemo kavo priznane blagovne znamke, katere nabavna cena je precej višja.

nas lahko na www.fmr-gostinstvo.si. Največje zasluge za to pa nosita g. Boštjan Berglez in ga. Laura Podgornik, ki sta v to, da imajo Nebesa d. o. o. svojo spletno stran, vložila precej truda in znanja. Najlepša hvala obema.

V Restavracijo Kolektor pa lahko tudi pišete in nam poveste svoje pripombe, pohvale, kritike, predloge ... Elektronski naslov Restavracije Kolektor se glasi: restavracija.kolektor@fmr-gostinstvo.si.

Najpogosteje zastavljeno vprašanje zadnjih dni pa je prav gotovo bilo, kdaj se bomo odprli zunanjim gostom. Odgovor se glasi: ker je Restavracija Kolektor gostinski obrat zaprtega tipa in je njena primarna naloga oskrba s hrano in pijačo za zaposlene v koncernu Kolektor, smo dolžni najprej poskrbeti za svoje glavne odjemalce. Ker pa opažamo, da bi lahko ponudili našo storitev tudi zunanjim odjemalcem, bomo vse, ki so pokazali interes za to, obvestili. Seveda pa velja, da se bodo bodoče zunanje stranke nekako morale prilagoditi časovnemu režimu, ki ga narekujejo naši glavni odjemalci.

Še na eno vprašanje smo vam dolžni odgovor. Mnogi od zaposlenih bi želeli nositi domov tople obroke, saj bi jim s tem bil prihranjen čas, ki ga porabijo za to, da svojim domačim pripravijo kosilo. Ker pa je s higienskega vidika zadeva lahko precej sporna, iščemo način, kako bi storitev izvedli na najbolj kakovosten možen način.

Boštjan Novak

Poškodbe pri delu

Zdravniki se pri svojem delu v splošnih ambulantah vsakodnevno srečujemo z najrazličnejšimi poškodbami. Do teh zelo pogosto pride kar v domačem gospodinjstvu pa pri športnem udejstvovanju, redke niso niti poškodbe, ki so posledica prometnih nezgod in nenazadnje poškodbe pri delu. Vse poškodbe skupaj predstavljajo glavni razlog za odsotnost dela zaradi bolezni (bolniški stalež). Razmerje med poškodbami pri delu in tistimi zunaj dela je okrog 1 : 3. Trajanje bolniškega staleža zaradi poškodb pri delu je dolgo – v povprečju med 15 in 20 dnevi. Neredko puščajo tudi trajne posledice na zdravju delavcev in invalidnost, posledice pa so včasih celo smrtne.

V skupino poškodb pri delu štejemo tiste poškodbe, ki so nastale med opravljanjem dela, poškodbe, ki jih dobimo na poti na delo in z dela, ter tudi poškodbe, ki jih dobimo na poti do zdravnika ali od zdravnika domov. Poleg mehanskih poškodb telesa mednje prištevamo tudi akutne zastrupitve s snovmi, ki smo jim izpostavljeni na delovnem mestu (posebno tekočine, hlapi in pare).

Število vseh poškodb pri delu v Sloveniji v zadnjih 10 letih stalno raste, zmanjšuje se le število smrtnih poškodb. Po podatkih Inštituta za varovanje zdravja je bilo v letu 2003 največ poškodb v gradbeništvu, sledijo pa proizvodnja kovinskih izdelkov, javna uprava in obramba ter zdravstvo in socialno varstvo. Pomembne so tudi poškodbe, do katerih pride pri opravljanju kmetijske dejavnosti, saj imajo običajno hujše posledice za zdravje. V vseh dejavnostih so najpogostejše poškodbe rok in prstov, medtem ko je pogostnost poškodb ostalih delov telesa odvisna od vrste dela. Na našem območju, kjer prevladujeta kovinska in elektroindustrija, so npr. zelo

pogoste poškodbe oči. Najpogostejša vzroka za poškodbe pri delu sta nepazljivost delavca in neuporaba osebne varovalne opreme, medtem ko so drugi vzroki (tehnične napake, organizacija dela ...) redkejši. Poškodbam pri delu so najbolj izpostavljeni mladi delavci (do 19 let), moški in delavci z nižjo strokovno izobrazbo. Ti delavci največkrat opravljajo težja, zahtevnejša in posledično bolj nevarna dela. Na verjetnost, da bo prišlo do nezgode in posledično poškodbe pri delu, pa vplivajo še drugi dejavniki, kot so: osebne lastnosti delavca, utrujenost, bolezni in delo pod vplivom psihoaktivnih snovi (zdravila, alkohol, v zadnjem času droge).

V nadaljevanju si podrobneje pogledimo, katerim nevarnostim smo izpostavljeni na različnih delovnih mestih in kako preprečiti, da bi prišlo do nezgode in poškodbe pri delu.

Elektroindustrija in industrija kovinskih izdelkov

V tej gospodarski panogi so daleč najpogostejše poškodbe rok in prstov ter oči.

Do poškodb prstov in rok prihaja med vzdrževanjem, čiščenjem in urejanjem stroja. Delavci navadno ne uporabljajo zaščitnih rokavic iz različnih razlogov: zaradi lažjega in hitrejšega dela, časovne stiske ali preprosto zato, ker se jim to ne zdi pomembno. Posledica so vreznine, stisnjenja in udarci z orodjem, katerih posledice bi bile ob uporabi rokavic manjše ali pa do poškodb sploh ne bi prišlo. Poškodbe prstov in rok običajno lahko oskrbimo že v splošni ambulanti in (razen izgubljenih delovnih dni) ne puščajo posledic. Včasih pa so lahko poškodovane tudi notranje strukture (kite mišic, živci), kar zahteva specialistično oskrbo in lahko za vedno zmanjša funkcijo roke in nazadnje vpliva tudi na delovno zmožnost posameznika. Med poškodbami oči so najpogostejši tuji v obeh in varilske poškodbe oči, ki so v obeh primerih posledica nedosledne uporabe zaščitnih očal. Kratkoročno sicer ne puščajo posledic, ob ponavljajočih poškodbah pa lahko trajno okvarijo vid bodisi zaradi svetlobnih poškodb (varjenje) ali zaradi brazgotin, ki jih na obeh puščajo tuji.

Na tem mestu bi želela opozoriti še na poškodbe oči s kemikalijami, zlasti z bazami (lugi, apno) in kislinami. Pri vnosu ali vbizganju teh snovi v oči lahko pride do hudih posledic, okvarjenega vida in celo slepote.

Gradbeništvu

Dela v gradbeništvu sodijo med najbolj zahtevna in nevarna delovna mesta po eni strani zaradi velikih telesnih obremenitev, po drugi strani pa zaradi nevarnosti mehanskih poškodb (udarci, padci predmetov z višine) in dela na višini (zdrci, padci). Pri teh nezgodah je navadno prizadetih več delov telesa (glava, trup, hrbtenica, okončine), poškodbe pa lahko vodijo v smrt ali puščajo trajno prizadetost in invalidnost. Zato je pri poklicih v gradbeništvu zelo pomembna dobra psihofizična pripravljenost delavca, popolna osebna varovalna oprema in kolikor je mogoče zavarovano delovno mesto. Kljub strogi zakonodaji se žal še vedno dogaja, da delavci neprivezani delajo na višini, ne uporabljajo zaščitne čelade ali celo nimajo primerne obutve, kar vse zelo povečuje tveganje za nezgodo.

Kmetijstvo in gozdarstvo

Delo na kmetiji obsega celo vrsto različnih opravil, zato je tudi poškodb veliko različnih vrst. Tako kot v industriji kovinskih izdelkov ali v gradbeništvu so pogoste vreznine, udarnine, zdrsi in padci ter poškodbe oči.

Posebej želimo opozoriti na nezgode pri uporabi kmetijske mehanizacije, predvsem na vožnjo in upravljanje traktorja. Slednjega kmetije uporabljajo na različnih terenih, tudi takih z večjim naklonom, kjer obstaja večje tveganje, da se vozilo prevrne, pri čemer voznika vrže iz kabine in ga lahko pokoplje pod sabo. Poškodbe so navadno usodne, preprečiti ali vsaj omiliti pa jih bi bilo mogoče že s tehnično primernim vozilom (zaprta kabina) in z uporabo varnostnega pasu. Ob tem moram omeniti še povsem neodgovorno ravnanje tistih staršev, ki s seboj na traktor vzamejo svoje otroke (ki seveda niso pripeti z varnostnim pasom) in jim celo prepustijo krmilo vozila.

Za delo v kmetijstvu so značilne tudi poškodbe zaradi ugrizov ali udarcev domačih in divjih živali. Posledice so poleg mehanskih poškodb lahko tudi okužbe (tetanus, steklina), zato je pomembno rano dobro očistiti in poiskati zdravniško pomoč. Kmetije pri svojem delu uporabljajo različne kemikalije, predvsem fitofarmaceutvska sredstva (čistila, gnojila, škropiva – insekticidi in herbicidi). Pri zaužitju, vdihavanju, politju kože lahko pride do hudih zastrupitev, zato je pomembno, da se dosledno držimo navodil iz deklaracije na embalaži in uporabljamo vso zahtevano osebno varovalno opremo (zaščitne rokavice, očala, obleka, zaščita dihal). Zelo nevarna so opravila v gozdu pri spravilu lesa. Pogoste so nezgode, do katerih pride pri žaganju dreves, ko se delavec poškoduje z motorno žago ali nanj pade veja oz. deblo. Poškodbe,

ki jih pri tem utrpijo delavci, so zelo hude, puščajo trajne posledice ali povzročijo smrt. Prepreči jih lahko previdno in zbrano delo ter dosledna uporaba čelade. Na delo v gozdu nikoli ne hodimo sami, tako da bi v primeru nezgode eden od delavcev lahko poklical na pomoč.

Zdravstvo

Med zdravstvenimi delavci so najpogostejše manjše poškodbe (vreznine, vbodne rane), ki ne zahtevajo dolgotrajnega bolniškega staleža in zaposleni v zdravstvu nanje niti nismo pozorni. Vendar pa gre pri tem navadno za poškodbe s kužnimi ostrimi predmeti (igle, kirurški instrumenti), zaradi katerih lahko pride do okužb s povzročitelji (virusi, bakterije), ki se prenašajo s krvjo. Zato je zelo pomembno, da se tudi delavci v zdravstvu držimo navodil za varno delo. Uporabljajmo zaščitne rokavice za enkratno uporabo, injekcijske igle držimo stran od sebe in od sodelavcev. Po uporabi na iglo ne natikamo pokrovčka, ampak jo takoj odvržemo v za to namenjen zabojnik. Ostrih kirurških instrumentov nikoli ne prijemamo z roko, temveč s posebnimi prijemalkami.

Različnih poklicev in delovnih mest je toliko, da na tem mestu ni mogoče opisati vseh možnih nevarnosti in poškodb, do katerih lahko pride. Po drugi strani pa so načini, kako tveganja zmanjševati in preprečevati poškodbe, za različna delovna mesta zelo podobni. Na kratko bi jih lahko strnili v naslednja priporočila:

- pomembno je dobro poznati svoje delovno mesto, svoj stroj in nevarnosti, ki smo jim izpostavljeni;
- upoštevajmo navodila za varno delo, ki nam jih je posredoval nadrejeni;
- dolžni smo uporabljati osebno varovalno opremo vedno, ko je to potrebno. Bolje je neko opravilo zaključiti malo pozneje, kot pa zaradi naglice tvegati poškodbo;
- če pri svojem delu uporabljamo kemikalije, pred uporabo preberimo deklaracijo na embalaži in rokušmo s kemikalijo v skladu z navodili. Kemikalijo hranimo v originalni embalaži, različnih kemikalij ne mešamo med seboj. Na delovnem mestu ne kadimo, pijemo ali jemo, po delu pa si skrbno umijmo roke. V primeru zastrupitve se ravnamo po navodilih na deklaraciji;
- na delovno mesto vedno prihajamo v dobri fizični in psihični kondiciji. Ne delamo (in še manj vozimo) pod vplivom alkohola, drog ali drugih psihoaktivnih snovi;
- v bližini delovnega mesta imamo omarico za prvo pomoč in številko urgentnega zdravnika, poznamo tehnike prve pomoči.

Poškodbe pri delu so tista skupina bolezni, ki se jim je najlažje izogniti. Odgovornost za preprečevanje poškodb moramo nositi oboji: delavci in delodajalci. Nenazadnje z odpravljanjem poškodb pri delu tudi pridobimo oboji: delodajalec ne izgublja delovnih dni, proizvodno delo ni prekinjeno, manj je stroškov zaradi zdravljenja, delavec pa dalj časa ohranja svojo delovno zmožnost in ima boljše kakovost življenja.

Urška Močnik Bončina

Nagrajeni inovatorji na pariškem avtomobilskem salonu

Inovatorji leta 2005, **Marko Kavčič**, **Ivan Štucin** in **Emir Namar** iz A in C divizije Kolektorja Pro, so za nagrado obiskali pariški avtomobilski salon. Po vrnitvi so povedali, da je bila na njem taka gneča, da se tudi skupaj niso mogli fotografirati. So pa naredili posnetek pod Eifflovim stolpom. Na fotografiji sta samo dva od nagrajenih, kajti tretji, Emil Namar, je moral fotografirati kar sam, ker le redki Francozi razumejo še kakšen drug jezik razen svojega. Z izletom v francosko prestolnico, ki so si jo med tridnevnim bivanjem v glavnem ogledali peš, so bili navdušeni, in ob vrnitvi domov dejali, da je bila tovrstna oblika nagrade boljše od denarne, ki bi jo sicer prejeli za svoje inovativne dosežke po veljavnem pravilniku.

LEP JESENSKI POZDRAV!

ALI STE VEDELI, DA SO VČASIH MESEC OKTOBER IMENOVALI VINOTOK?

IN TO ZATO, KER JE OKTOBRA GROZDJE ŽE DOVOLJ ZRELO, DA SE IZ NJEGA PRIČNE DELATI VINO.

JESEN PA NAS RAZVESELJUJE TUDI S SVOJIMI PRELEPIMI BARVAMI IN S ŠELESTENJEM LISTOV POD NOGAMI. NA SPREHODU SEM NAŠEL MNOGO RAZLIČNIH LISTOV. VI PA UGOTOVITE, KATEREMU DREVESU PRIPADAJO!

B _ _ _ _ _

B _ _ _ _ _

J _ _ _ _ _

H _ _ _ _ _

L _ _ _ _ _

K _ _ _ _ _

ENEGA IZMED TEH LISTOV IMA NEKA DRŽAVA CELO NA SVOJI ZASTAVI. UGANETE, KATERA?

K _ _ _ _ _

NASVIDENJE V NASLEDNJI ŠTEVILKI KOMUNITATORJA!

PROKOS

član **KOLEKTORGROUP**

TRGOVINA IN POSREDNIŠTVO

Lapajnetova 9, Idrija

PROKOS

telefon: 05 37 72 331

Certified ISO 9001 : 2000 by

**Odkup in prodaja odpadnih surovin,
trgovina z izdelki črne in barvne metalurgije,
posredovanje proizvodnih storitev,
prodaja komutatorjev za rezervne in nadomestne dele.**

KOLING

**OBJEKT: POSLOVNO PRODAJNI CENTER
MERKUR IN MERCATOR V LESCAH**

INVESTITOR

GRADIS SKUPINA G

UPORABNIKMERCATOR LJUBLJANA
IN MERKUR KRANJ

**OBSEG DEL: strojno inštalacijska dela
in centralni nadzorni sistem**

V izjemno kratkem roku je naša družba uspešno izvedla vsa strojno inštalacijska dela in centralni nadzorni sistem.

Gre za dva popolnoma neodvisna kompletna energetska sistema, nadzorovana in upravljana za vsakega uporabnika posebej.

Dela so se izvajala tekoče in v skladu s planirano pogodbeno dinamiko izvedbe del, v obdobju junij – september 2006.

Zaradi kvalitetnih in uspešno izvedenih del, dokončanih v pogodbenem roku, je investitor za objekt lahko takoj pridobil uporabno dovoljenje in predal poslovne prostore v uporabo še v mesecu septembru.

KOLEKTORGROUP

Trebuški folkloristi vez med preteklostjo in sedanostjo

Dolenja Trebuša. Pogled iz zraka nam daje občutek, kot bi neka velika roka, kar tako za šalo, posula peščico hiš ob struge reke Idrijce in tamkajšnjih potočkov Hotenje in Trebušice. V tej igri velikana pa je veliko samotnih kmetij obležalo na strmih pobočjih okoliških gričev. Tako nas kar nekaj ur hoda loči od najvišje ležeče kmetije visoko v Hotenjski dolini do tiste, ki je stisnjena ob reki Trebušici. Že od nekdanj pa so se Trebušani radi družili med seboj. Še zlasti razni kmečki običaji so jih pritegnili skupaj. V delu so združili svoje moči, potem pa so skupen trud okronali še z lepo pesmijo, plesom in veselim rajanjem daleč v noč. Čeprav so živeli tako daleč eden od drugega, pa so jih prav ta druženja povezovala in ob njih so pozabljali na stisko in bol, ki jo je prinašalo težko kmečko življenje v teh krajih.

Budnica v Dolnji Trebuši

lb

Tako so že leta 1912 naši predniki ustanovili danes imenovano Prosvetno društvo »Justin Kogoj«, sprva kot bralno društvo »Vodnica«. Prva dejavnost društva je bilo čitalništvo ter organizacija zabavno-kulturnih prireditev. Pod okriljem Prosvetnega društva je pričel kmalu delovati mešani pevski zbor, ki mu je sledila dramska sekcija. Kasneje sta bila ustanovljena še moški in ženski pevski zbor, najmlajša sekcija društva pa je folklorna skupina, ki deluje od leta 1994 in bi vam jo radi tokrat predstavili.

Najprej se je oblikovala skupina ljudskih pevk, ki so jo spremljali ljudski godci, kmalu pa so se dekletom pridružili tudi fantje. Danes v skupini pleše in prepeva devet parov, pohvaliti pa se moramo tudi z edinstvenim sestavom godcev. Ob plesu nas namreč spremljajo diatonična harmonika, kontrabas, violina in

klarinet.

Ker pa predstavljanje ljudskega izročila brez ustreznih noš ni mogoče, smo si dali pred šestimi leti, na osnovi obstoječih fotografij, sešiti tudi prave trebuške obleke iz 19. stoletja. Pri tem nam je bila v veliko pomoč strokovnjakinja na področju oblačilne kulture, gospa Marija Makarovič. Največ težav smo imeli z nabavo ustreznega blaga, ki smo ga zbirali po celi Sloveniji.

Nastop na Festivalu idrijske čipke leta 2004

lb

In kako so se ljudje nekoč v naših krajih oblačili?

Ženske obleke so bile dvodelne, sešite iz temnega volnenega blaga. Nekoliko svetlejše so bile oblečene le neveste. Zgornji del je bil podložen z vzorčastim blagom in zanj je značilno, da ni imel gumbov. Večkrat so ga krasile čipke, kar nedvomno kaže na vpliv z idrijsko-cerklanskega območja. Pod težko, zadaj močno nabrano krilo, so ženske oblačile belo platneno spodnje krilo, na spodnjem robu obšito s čipko. Na glavo so si nadele rute oziroma peče, ki so jih ob svečanih priložnostih zavezovale spredaj, drugače pa zadaj. Las izpod njih ni bilo videti. Čevlji so segali do gležnjev, pletene nogavice iz bombaža pa do kolen. Tudi moška obleka je bila volnena. Srajce iz belega bombaža so imele gumbe prišite le na zgornji polovici, tako da so jih moški oblačili čez glavo. Bile so daljše od današnjih, saj so služile tudi kot spodnja majica. Nekatere srajce so imele tako imenovan ruski ovratnik. Temnejši brezrokavniki so bili podloženi in lahko jih je dopolnjeval tudi ovratnik. Gumbi so bili svetleči in so od obleke precej izstopali. Hlače so bile brez žepov in niso bile likane na črto. Obuti so bili v sive volnene nogavice in v doma narejene čevlje oziroma škornje.

Doslej smo se občinstvu predstavili s spleti plesov iz Primorske, Štajerske in Gorenjske, ker pa vemo, da v idrijsko-cerklanski regiji ne deluje nobena folklorna skupina, iščemo gradivo za ohranjanje ljudskih plesov, pesmi in običajev predvsem iz tega področja. Dejstvo je, da so bili trebušani koncem 19. stoletja pretežno zaposleni na Idrijskem, od kjer so tudi prinašali razne plesne in običaje. Tako smo že obudili ples iz Idrijskih Krnic, ki so se plesali v začetku 20. stoletja, letos pa smo v sklopu plesov idrijske doline obudili prikaz običaja ličkanja koruze, čemur se pri nas reče amaj'nca. Prav s tem spletom, ki zajema ples: mazolin, zibenšrit (češpe, hruške, jabowka), šušarska, štajeriš in grapc (ples z metlo), smo bili letos izbrani za sodelovanje na medobmočni reviji folklornih skupin v Postojni. Strokovno

Gostovanje na mednarodnem festivalu v Krminu

lb

mnenje, ki smo ga prejeli nam daje novega elana in potrditev, da smo z oživiljanjem plesov in običajev ob idrijski dolini na pravi poti. Vedno znova smo veseli povabil organizatorjev iz idrijske in cerklanske občine, kjer lahko predstavimo del njihovega ljudskega izročila. Tako smo letos že drugo leto nastopali na »čipkarski nedelji«, kjer smo letos na željo organizatorja na predstavitvi mest zastopali mesto Idrija. Pred tremi leti smo v Trebuši pripravili tudi budnico. Za farni praznik sv. Jakoba, ki ga praznujemo 25. julija, smo vpregli konje, ki so nas v zgodnjih jutranjih urah na okrašenih vozovih popeljali po domačem kraju. Z godbo, petjem in plesom smo tako obudili običaj, ki je klical vse župljane k praznični maši in se ga naši starejši sovaščani še danes spominjajo. Novih idej nam zaenkrat še ne manjka in upamo, da bomo lahko pripomogli k temu, da lepši del življenja naših prednikov ne izgine v pozabo. ➔

Slavica Zanin

NLB Varčevanja in depoziti, vir za prihodnost

Vem zakaj:

Za varnejšo finančno prihodnost ali uresničitev katere od svojih želja lahko v NLB že danes poskrbite z naložbo v evrih. Ob sklenitvi enega izmed naštetih varčevanj ali depozitov vas v poslovalnicah NLB čaka tudi prijetno darilo. Ponudba velja do konca oktobra 2006.

- NLB Modro varčevanje v višini nad 100 evrov na mesec
- NLB Rentno varčevanje v evrih
- NLB Evro depozit za 5
- NLB Zlati evro depozit nad eno leto

NLB

Poslovalnica Idrija, Mestni trg 15
tel.: 05 372 06 00

www.nlb.si

NLB d.d., Trg republike 2, 1000 Ljubljana

- prevozi skupin
- prevozi oseb
- TAXI služba
- najem kombijev

GSM: 041 648 393

RCT
RCT

RCT TRANS
Partizanska 8
5280 IDRIJA

- prevozi blaga (do 7,5t-40m³)
- prevozi nevarnih snovi
- hitra dostava stvari
- organizacija prevozov

E-mail: rcttrans@amis.net

Nizozemska – dežela mostov, mlinov na veter, tulipanov in cokel

Na severozahodu Evrope leži ravna dežela, ki jo na severu in zahodu obliva Severno morje, na jugu meji na Belgijo in na vzhodu na Nemčijo. Dežela, ki jo poznamo po zemlji, ki so jo Nizozemci skozi stoletja kradli Severnemu morju, po največjem evropskem pristanišču Rotterdamu, oranžni barvi, mlinih na veter, mostovih, coklah, tulipanih, ki nas na Nizozemskem razveseljujejo spomladi, in liberalni politiki.

Na Nizozemsko smo se sicer odpravili v napačnem času, da bi si lahko ogledali cvetenje tulipanov, a tudi sredi decembra nam je Nizozemska ponudila marsikaj. Po sedemnajstih urah vožnje, kolikor je trajalo naše potovanje iz Ljubljane preko Karavank, Avstrije, Nemčije in Nizozemske, smo končno prispeli v Utrecht, našo postojanko. Ker smo tja potovali v okviru izmenjave Egeje Koper in Egeje Utrecht (Egea – European Geography Association), so nas takoj po prihodu že vzeli v roke naši gostitelji. Namen izmenjave je bila razširitev geografskega znanja, na kratko – čim bolj spoznati Nizozemsko. In tako se je začelo.

Stari del Utrechta

tb

Najprej smo spoznali Utrecht, eno najstarejših nizozemskih mest. Že leta 695 je bil Utrecht sedež škofije, zato mesto še danes slovi po svoji slikovitosti s številnimi samostani in cerkvami. Stari del mesta obdaja kanal, ki je v preteklosti služil za obrambo. Sprehod v tem delu mesta je res čudovit, majhne hiše iz rdeče opeke, tlakovane ulice, kanali in mostički mu dajo prav poseben čar. Razpoznavna znamenitost starega dela Utrechta je gotška stolnica sv. Martina s samostoječim zvonikom, ki meri 112 m. V preteklosti je veljalo, da nobena zgradba ne sme biti višja od tega zvonika, zato so hiše za naša merila precej nizke, saj ponavadi v mestnih središčih velemest srečujemo same ogromne zgradbe. Nekoliko stran od mesta se nahaja univerzitetni kampus. Univerza v Utrechtu je danes ena največjih univerz na Nizozemskem, ustanovljena pa je bila že davnega leta 1636. Največja zanimivost univerze je novozgrajena ogromna univerzitetna knjižnica, ki ima kar 4 nadstropja, v njej pa se nahaja zavidljivo število knjig, računalnikov in miren čitalniški prostor. Je pravi raj za študente, ki so željni vsrkavanja novega znanja.

Ko smo dodobra spoznali Utrecht, so nas naši gostitelji popeljali v Amsterdam, glavno mesto Nizozemske. Čeprav je Haag administrativno središče Nizozemske s sedežem vlade, kraljevo palačo in domovanjem večine tujih veleposlaništev, je Amsterdam obdržal naslov glavnega mesta. Iz Utrechta smo se v Amsterdam

popeljali kar z vlakom, saj so železniške povezave po vsej Nizozemski zelo dobro urejene. Med potjo smo lahko občudovali ravno deželo, živo zelene travnike, majhne hiške in mlina na veter. Po polurni vožnji smo prispeli v mesto, ki je bilo ustanovljeno že v poznem 12. stoletju, sprva kot majhna ribiška vas na sotočju Amstela z ozemljem na približno 90 otočjih, ki jih povezuje okrog 500 mostov, ločuje pa več kanalov, zaradi katerih je Amsterdam dobil ime »severne Benetke«. Mesto se je skozi stoletja večalo in tako leta 1815 postalo nizozemska prestolnica. Stari del mesta je očarljiv prav zaradi kanalov in mostov, zato marsikaterega turista zamika sprehod po starih ulicah. Lahko pa se po zgledu Nizozemcev po mestu odpravi s kolesom. Nizozemci so zelo navezani na svoja kolesa, saj se z njimi hitreje kot z avtomobili pride z enega konca mesta na drugega. V vsakem mestu se tako najde prav posebna »parkirišča« za kolesa, ki so vedno nabito polna. Amsterdam nam ponuja tudi lepo število muzejev, ki pritegnejo mnoge turiste. Poleg vsega naštetega pa je Amsterdam, še posebej pri mladih, znan po coffeshopih, kjer se lahko kupi marihuano, ki je na Nizozemskem legalizirana, prav tako kakor prostitucija. Dekleta na poziv svoje usluge nudijo v t. i. Rdeči četrti, ki je turistično zelo obiskan predel Amsterdama.

Parkirišče za kolesa

tb

Zadnje mesto, ki smo ga obiskali, pa je bil Rotterdam. Za razliko od Utrechta in Amsterdama je Rotterdam zelo moderno mesto, brez nizkih in rdečih hiš. Razlog je v tem, da so Rotterdam Nemci med 2. svetovno vojno zbombardirali. Ostala je le stolnica in še dve drugi zgradbi. Tako se je po 2. svetovni vojni gradnja Rotterdama začela na novo. Mesto je zato postalo zelo moderno z visokimi in nenavadnimi zgradbami, znano pa je tudi kot največje evropsko pristanišče. V samo pristanišče se lahko turist poda s turistično ladjo, ki ga popelje po zgornjem delu, po zvočniku pa pristojni na kratko opisujejo posamezne dele pristanišča. Za zaključek obiska v pristanišču pa si lahko obiskovalec privošč še pijačo v stavbi, v kateri so naši predniki čakali na ladjo, ki jih je nato odpeljala čez lužo. Obisk Rotterdama domačini še posebej priporočajo konec aprila, saj je 30. aprila t. i. Kraljičin dan in takrat je v Rotterdamu še posebej živahno.

Skratka, Nizozemska je vsekakor dežela, ki je vredna ogleda. Za vsakega se nekaj najde, pa naj bo to morje, velika mesta, majhne vasice, zanimivi muzeji, lepa narava in še bi lahko naštevali. Le ljubitelji gora ne bodo preveč navdušeni nad njo, saj ima Nizozemska le na vzhodu nekaj vzpetin, njen najvišji vrh pa dosega le 321 metrov nadmorske višine. ◆

Tina Bajt

Privlačen svet mineralov in fosilov

Idrija, naše najstarejše rudarsko mesto, slovi po znamenitih naravoslovcih. Tudi slovenska geologija ima tu svoje korenine. Njen začetnik je bil rudniški ravnatelj Marko Vincenc Lipold. S to vedo se Idrija ponaša še danes. Nič čudnega torej, da se je v zadnjih letih kljub zapiranju rudnika tu zgodilo nekaj imenitnih strokovnih srečanj. Ob petstoletnici rudnika živega srebra je bila Idrija gostitelj 7. jugoslovanskega kongresa o rudarjenju pod zemljo, leta 2002 je bil 6. mednarodni simpozij o kulturni dediščini v geologiji, rudarstvu in metalurgiji, letos pa drugi slovenski geološki kongres z mednarodno udeležbo.

Geologija in mineralogija sta zanimivi tudi za ljubitelje. Zbiranje mineralov in fosilov je v svetu že dolgo popularno. Tradicijo te dejavnosti nosijo prav rudarska mesta. Ljubiteljem v Sloveniji je vrata v čudoviti svet mineralov in fosilov odprl Tržič, ki že desetletja prireja tovrstne razstave in sejme. Tam je bilo leta 1977 tudi ustanovljeno Društvo prijateljev mineralov in fosilov Slovenije. V Idriji, ki ima najdaljšo rudarsko tradicijo v Sloveniji, pa zanimanje za minerale in fosile nikdar ni ljubiteljsko zaživel. Na šoli ni bilo krožkov s to interesno dejavnostjo. Izjema je bilo le krajše obdobje, ko je idrijska osnovna šola leta 1995 pod okriljem Zveze prijateljev mladine, gostila srečanje mladih geologov iz vse Slovenije. Drugje pa Sloveniji ima veliko osnovnih šol geološke krožke. Sosednja Škofja Loka je do nedavna vsako leto prirejala mladinske razstave mineralov in fosilov. Tu so krožkarji prikazali svoje zbirke in raziskovalne naloge. Redno je bila prisotna Naravoslovnotehniška fakulteta iz Ljubljane ter znani zbiralci. Tudi trije ljubitelji mineralov in fosilov iz Idrije smo pogosto sodelovali na teh srečanjih. Poleg svojih smo večkrat razstavljali zbirke Mestnega muzeja Idrija. Veliko zanimanje je vzbudil izbor iz Lipoldove zbirke, ki smo jo v Škofji Loki predstavili ob 500-letnici Antonijevega rova. Idrijsko cerkljansko območje na prvi pogled ni bogato z minerali, ki bi bili dostopni amaterskim zbiralcem. Geologi povedo malo ali pa nič. Ljubiteljski poznavalci pa vedo za vrsto zanimivih najdišč. Kristali kremenca se skrivajo na Vojšči in v Jaznah, roženec in jaspis nad Gorenjo Kanomljo, kristali kalcita na Tičnici in proti Hlevišam, boksit v Doleh, zanimivi so Tratnikovi usadi ter posamezne halde bakrovih rud po hribu Škofje. Iz tega idrijsko-cerkljanskega bogastva sva s prijateljem, uveljavljenim zbiralcem Stanislavom Bačarjem, odbrala nekaj primerkov za poseben namen. Minerale in kamnine z vseh delov Koprške škofije je priznani arhitekt in oblikovalec Janez Suhadolc vgradil v dva kolateralna škofovska stola. Stola, ki jih je imenoval Elija, sta sedaj v stolnici v Kopru. Za iskalce fosilov so pri nas skrite korale na Idrijskem in Cerkljanskem, školjke in amoniti nad Idrijco, pod Šebreljami, po Škofju itd. Zgodijo se tudi imenitne najdbe, kot odkritje fosilov kačjega repa na Ledinskem. Vsa ta nahajališča so zgolj ljubiteljsko obiskovana. Marsikje v Sloveniji pa so znamenite najdbe sprožile pravo ropanje. Tako so bili najlepši primerki slovenskega turmalina dravita iz okolice Dravograda prodani v Avstrijo, v Potoku pod Blegošem pa so skoraj podrli lokalno cesto, ko so odkopavali kristale fluorita.

Ravnanje z naravno dediščino sedaj ureja Zakon a ohranjanju narave (Ur. list R Slovenije, št. 96/04). Vzpostavljen naj bi bil register naravnih vrednot, njihovo zavarovanje in nadzor. Mednje spadajo tudi najdbe mineralov in fosilov. Zakon dovoljuje tudi fizičnim osebam odvzem primerkov za uporabo v lastne zbirateljske namene. Dejstvo je, da je kar nekaj ljubiteljskih zbiralcev s svojimi najdbami obogatilo vedenje o mineralih in fosilih v Sloveniji. Naj omenim samo Gornještirhovske septarije, ki jih zaradi velikosti prištevamo

med redkosti v svetovnem merilu, ali pa doslej neznane fosile Vipavskega in Goriških Brd, ki jih je odkril Stanislav Bačar iz Ajdovščine. Slovensko geološko društvo je že pred leti pripravilo več delavnic za zbiralce mineralov in fosilov z namenom urejanja problematike zbirateljske dejavnosti in doseganje večje učinkovitosti pri razvoju in promociji geologije ter varstva narave. Torej zbirateljstvo, podprto s stroko, vendarle ni samo sebi namen! ➔

Niko Jereb

Detajl škofovskega stola, v katerega so vgrajeni obdelani kamni z Idrijskega in Cerkljanskega

sb

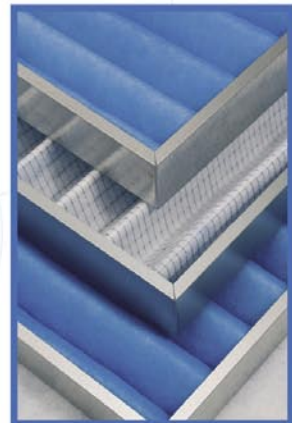

Nahajališče jaspisa na Cerkljanskem

nj

ASTECH

www.astech.si

ASTECH d.o.o., Godovič 102, 5275 Godovič

tel.: 05 37 22 540, fax: 05 37 22 542, E-mail: astech@astech.si

Družba ASTECH je specializirana za servisiranje in vzdrževanje klimatsko prezračevalnih sistemov.

Ponudba zaščitne opreme, ne le za industrijo, ampak zaradi udobnosti in izgleda tudi za zaščito pri vsakdanjih hišnih opravilih. Prepričajte se sami v naši trgovini na Arkovi 11 v Idriji, ali nas obiščite v spletni trgovini www.evt.si

- Cokli in natikači
- Rokavice vseh vrst
- Športni delovni čevlji
- Čelade in zaščita kape
- zaščitna in sončna očala
- Delovne obleke in kombinezoni
- Ter druga zaščitna oprema

EVT-SISTEMI d.o.o.

Tel: 05/37-22-620 \ Tel. Trg.:05/37-73-129

www.evt.si

Biro sistemi

Canon

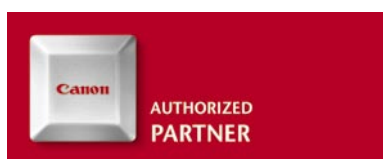
25 Let

Pooblaščen prodajalec in serviser

i n v e n t

Nataša
frizerski salon

Nataša Černilogar s.p.
Gortanova 3, IDRİJA

tel.: 05/37 22 920, GSM: 031/302-877

VREME JE POSKRBELO, DA IMAMO ČUDOVITO JESEN.
VE PA POSKRIBITE, DA BOSTE V TEJ
ČUDOVITI JESENI IMELE ČUDOVITE LASE.
MOŽNOSTI JE VELIKO,
S POMOČJO FRIZERSKEGA SALONA NATAŠA
PA SE VAM ŽELJE LAHKO TUDI URESNIČIJO.
IZBERITE SVOJO MOŽNOST TO JESEN.
LAHKO IMATE PONOVRNO ZDRAV LAS
(rekonstrukcija las s pomočjo bambusa ter olja avokada).
LAHKO STE PO DOLGEM ČASU SPET SKODRANE.
LAHKO SPREMENITE BARVO SVOJIH LAS Z BARVO ACTYVA COLORO,
KI NE POŠKODUJE LAS.
IZBERITE SVOJO MOŽNOST ZA TO JESEN,
V SALONU NATAŠA PA VAM BOMO POMAGALI.

**SOLARIJ JE NAŠA DODATNA PONUDBA,
KI JE ODLIČNA IZBIRA V JESENSKIH DNEH.**

LEPO SONČNO JESEN VAM ŽELI NATAŠA.

LEPI LASJE SO VAŠ OKRAS, ZATO NAJ VAM BODO V PONOS.

Zainteresirani za
oddajo sob na
območju Idrije in
Spodnje Idrije pokličite
na telefonsko številko

041 698 356

Vaše klice pričakujemo
vsak delovni dan po
17.⁰⁰ uri

				→	VODENJE UPRAVNIH POSLOV	SLOVENSKI PISATELJ TARAS	ANDREJ KAROLI	ŠVICARSKO TURISTIČNO SREDIŠČE	IZDAJATELJ VREDNOSTNIH PAPIRJEV	VRSTA HRUSKE	SOSED IRAKA	JANEZ OŽBOLT	ALFI NIPIC			
					NAJVIŠJA ZNANSTVENA USTANOVA											
					DELO GIOVANJA BOCCACCIA											
					OKRAJŠAVA ZA MISTER		PREŠEREN, LEPA... PIRC NATASA					TOVARNA ZA PROIZVODNO CEMENTA	NAPLAČILO, PREDUJEM			
					SPOLNA NEMOC											
					NORVEŠKI RAZISKOVALEC FRIDTJOF						EMA KURENT REKA V ROMUJI					
					RIMSKA ŠTIRI		→	ZIMBABVEJSKI POLITIK JOSUHA LILJJI PODOBNA ROŽA								
					SLOVENSKE NOVICE		VEDNO PRISOTEN DEL SKOTSKEGA PRIMKA									
GOVEKAR BRANKO	RDEČI KRIZ AVSTRALSKI MEDVEDEK			OTROŠKI LITERARNI JUNAK PETER	→	STANJE BREZ SVETLOBE ANDREJ JEREB				OTOK NA DONAVI	MOČNO RAZSTRELIVO GL. MESTO PERUJA					
STARO-EGIPČANSKI FARAON						FRANCOSKI DRAMATIK						TANTAL KEM. ZN. ZA LANTAN				
VODIČ OSLOV						PRITRDLNICA REKA V KOREJI		AMERIŠKI AVTOMOBIL ANTON STRES								
SVETIŠČE BOGINJE ATENE						KALCIJ KULTURNA RASTLINA		LJUDSTVO V JZ AFRIKI JERRYJEV KOLEGA								
ZAŠČITNI PREMAZ				VEDA O GIBANJU IZSTRELKOV								NINA JERANČIČ				
ŽOGA ZUNAJ IGRISČA				SLOVENSKI PESNIK JOŽE				ŠVEDSKI PISATELJ HANSSON			VRSTA TROBILA Z DOLGO CEVJO	ENAKA SAMOGLASNIKA MESTO V VENEZUELI				
→	GRŠKA ČRKA DRAG KAMEN			VEČJA MORSKA RIBA PREBIVALEC ILIRIJE				OTOK V SREDO-ZEMLJU					OBRтна ZBORNICA KEMIJSKA OZNAKA ZA LANTAN			
ŽIVČNI BOJNI STRUP									AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC FLYN							
AKTINIJ			LITIJ PREDEL OB BLEJSKEM JEZERU						→	ZELENIČA V PUSČAVI						
STROKOVNJAK ZA FIZIKO										ANGL. SEVER	MARIBOR ŽENSKO IME				DEL RASTLINE, PLOD	OČKA
OSMI MESEC ŽIDOVskega KOLEDARJA				KAREL ERJAVEC												
KRAJ NA NOTRANJSKEM								OTOK V JADRANU								
FMR-MEDIA →	PESNIK MERMOLJA							NEGATIVNA ELEKTRODA								

Izrebrani reševalci triintriidesete nagradne križanke so: **Suzana Kacin**, Podlanišče 11, 5282 Cerčno, **Mojca Kokošar**, H. Freyerja 2, 5280 Idrija in **Lucijan Pirih**, Dol. Trebuša 70 f, 5283 Slap ob Idrijci.

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Pošta: _____

Pravilne rešitve nagradne križanke pošljite do 15. novembra 2006 na naslov:

FMR MEDIA, Arkova 43, 5280 Idrija s pripisom "Nagradna križanka"

Izrebrali bomo tri nagrajence, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Organiziran kriminal. Na idrijskih ulicah v zadnjem času nismo priča tako nedolžnemu

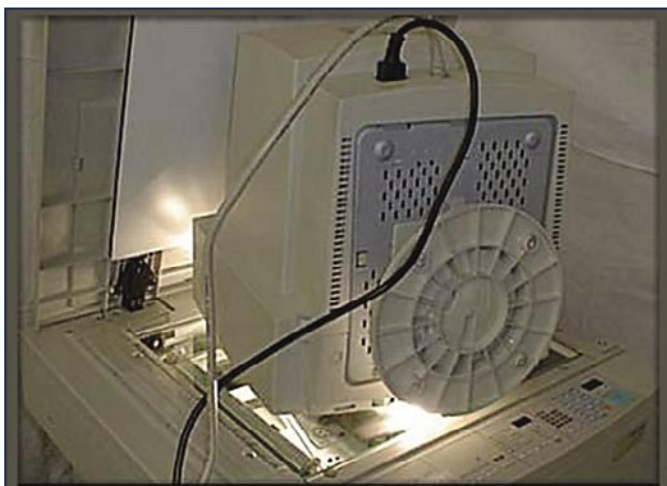
Prva lastnika lesenega avtomobila Dodge standard six tourer iz leta 1928 sta bila slavna Stan in Olio. Svetlikajočo rdečo barvo so jima naredili po naročilu. Dobili pa so jo tako, da so v barvo zdrobili notranji del morskih bisernih školjk, kar je dalo barvi lesk. Avto, ki je bil dolgo časa v muzeju Stana in Olio v Clevelandu, so uporabili v mnogih westernih, vendar pobarvanega v krem barvo. Danes je ponosni lastnik slavnega avtomobila Slovenec, gospod Boris Peterin iz Vrtojbe. V obnovo avtomobila, vključno z značilno svetlikajočo rdečo barvo, ki so mu jo naredili po originalnem receptu, je vložil ogromno truda in časa. Z omenjenim avtomobilom sta se na svoj poročni dan vozila Klavdija in Marko Rupnik iz Godoviča

Prava ljubezen

Hitra pošta

Tako blondinka kopira dokument v wordu

Zaradi dragih energentov nas bodo taki pogledi spremljali do pomladi

BRUS TRANSPORT

BRUS TRANSPORT

BRUS d. o. o., Srednja Kanomlja 21 a, 5281 Spodnja Idrija

Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 42 409